

Wet ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

Opgericht door Kolonel E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . . HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
VERLICHTINGDIENST . . . . . TELEFOON 4519.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

N.V. NEDERLANDSCHE IJZERHANDEL Afd. ENTHOVEN

Ijzerhandel, Gereedschappen, Complete Keuken- en Badkamer-inrichtingen, enz.
VLAMINGSTRAAT 18 - DEN HAAG - TELEFOON 791

Hofleverancier van H.M. de Koningin.

Speciale Export-afdeeling voor Uitrustingen naar Oost- en West-Indië

HEEREN EN KINDER KLEEDING

PEEK & CLOPPENBURG

KLEEDING NAAR MAAT

INHOUD: Propaganda voor Indië. — Verslag van de Commissie voor de hervorming van de opleiding van Ind. Bestuurs Ambtenaren. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften: Uit de Eur. Pers. — Suriname. — Curaçao. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Mededeelingen. — Begunstigers, nieuwe Leden, nieuwe Abonnementen en op Peil gebrachte Contributies, sedert Sept. 1920.

toestand, den nadruk legde op de noodzakelijkheid eener hier te lande te voeren krachtige propaganda voor Indië, heeft zulks weinig bevreemding kunnen wekken; want het is een uitgemaakte zaak, dat bij de bestaande geringe belangstelling voor de koloniën, die propaganda noodig is. Dat, niettemin, een autori-

ATTENTIE! Gij die lid zijt van „Oost en West“ en derhalve instemt met doel en streven der Vereeniging, wilt ook anderen in Uwen kring voor het lidmaatschap opwekken. Doet dit b.v. door na lezing hun dit nummer toe te zenden met Uwe bijzondere verwijzing naar de voorlaatste pagina.

teit als mr. Fock, dit nog eens zegt en herhaalt, kan niet anders dan ten goede werken. Toch geeft het feit, op zichzelf, te denken en onwillekeurig stelt men zich de vraag: Indien die belangstelling er nu nog niet is, zal ze dan wel ooit komen?

Vooropgesteld zij, dat die propaganda noodig is, maar daarnaast zal de beantwoording dezer vraag in bevestigenden dan wel in ontkennenden zin afhan-

ENGELSCHER Kleermakerij
FA. B. SCHOEMAKER
29 Westeinde, - Telef. H. 6252
Den Haag

ENGELSCHER
STOFFEN

Lid N.V. Vereeniging Nederlandsche Kleermakerijen

Voor de Jan Pietersz. Coen-Stichting.

Beilage van de Vereeniging „Oost en West“ aan de P. Coenstichting f 100.—

Propaganda voor Indië.

Toen men, in het begin dezer maand, in de bladen lezen, dat de nieuwe landvoogd in een onderhoud, welk hij aan de vertegenwoordigers van de pers

COSTUMES-TAILLEUR

Lampe SPUISTR. 8 DEN HAAG

TEA-GOWN

Lampe LE MARNEQUIN SPUISTR. 8 DEN HAAG

ROHMANTELS

Lampe SPUISTR. 8 DEN HAAG

Venduhuis „HOFSTAD“

HUGO DE GROOTSTRAAT 7 Dir. G. TER HEIDE TEL. HAAG 1623
ONDERNEMERS VAN PUBLIEKE VEILINGEN ..... TAXATEURS

N.V. TOT EXPLOITATIE VAN GEMEUBILEERDE WONINGEN

vraagt Gemeubileerde Huizen, heele of gedeelten van Inboedels te koop tegen hooge prijzen. — Brieven onder No. 215 Bureau v. d. Bl.

P.M. BROEKMANS AMSTERDAM

KONINGSPLEIN HOEK HEERENGRACHT
LADIES AND GENTLEMEN'S TAILOR

STEEDS VOORHANDEN HET FIJNSTE EN ALLERNIJEUWSTE
VOOR DAMES EN HEERENKLEEDING.
KLEEDING NAAR MAAT BINNEN 2 X 24 UUR GEREED

Stoom-, Wasch- en Strijkinrichting „Fortuna“
Mej. v. d. NEUT - Hoefkade 59

Wascht rein, tegen billijken prijs.
Wasschen en Stoomen van gordijnen,
spreien en dekens.

De goederen worden afgehaald te Den Haag, Scheveningen,
Rijswijk, Voorburg en Loosduinen.

N.V. WIENER & VAN WITSEN
Gevestigd 1851

Indische Uitrustingen

ROTTERDAM DEN HAAG
35 Schiedamsche Singel 94 Noordeinde

E. VAN EMBDEN

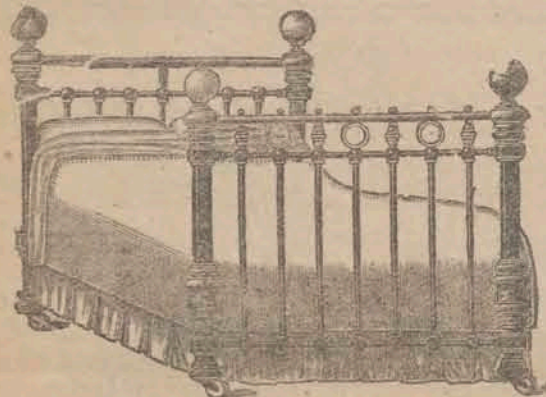
In- en Verkoop van
nitsluitend eerste soort nieuwe en tweede hands
MEUBELEN, PIANO's, BRANDKASTEN,
KANTOORMEUBELEN, enz.

Schiekade 207 - ROTTERDAM - Telef. 10134
(naast Astoria Bioscope)

Th. A. A. SIMONIS,

GROENMARKT 34, over de Prinsessestraat.

TELEFOON 2535. DEN HAAG.

Specialiteit in BEDDEN.

Groote keuze vanaf het beste tot het
ceevendigste.

Magazijn gesloten van half een tot twee uur.

MAISON VAN HAL

Hofleverancier van H.M. de Koningin 103

Reigerstr. 14 BREDA Telefoon 442

Heerenkleeding
Dameskleeding
Indische Uitrustingen
Uniformkleeding

Lid N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.

gen van het temperament van den vrager, zal ze bepaald worden ook door den kijk, welken hij op het Nederlandsche volkskarakter heeft.

Een bekend Engelsch staatsman en schrijver van de 17e eeuw, die hier een tijd lang gezant was — Sir William Temple — heeft een schets van ons volkskarakter gegeven zoo juist als zelden een vreemdeling dit gedaan heeft. Hij zegt o.m. ook dit: dat men ten onzent de neiging bezit om, ten koste van de groote dingen, te veel aandacht te schenken aan de kleine. Wie dat oordeel toetst aan ons verleden en heden, komt tot de slotsom, dat die uitspraak de waarheid volkomen weergeeft. Ze strekt tevens tot bewijs hoe geringe verandering het karakter van een volk ondergaat al heeft er, als bij ons, in den loop der tijden een doorstroming van vreemd bloed plaats gehad als bij geen ander Europeesch volk mischien. Immers, het is bekend, het karakter van een volk wordt gevormd door andere factoren, klimaat, ligging, e. d.

Niet, dat wij om de groote zaken ons niet zouden bekommeren, maar dat wij neiging hebben de kleine te veel te laten voorgaan, aan deze meer gewicht hechten en er langer bij stilstaan dan noodig en nuttig is. Schuilt daarin een gevaar — en de bewijzen zijn voorhanden — dan ook behoort het streven van de overheid en, in 't algemeen, van leidende organen, gericht te zijn op het tegengaan er van, wat zeer wel doenlijk is, omdat het hier niet zoozeer betreft een fundamenteelen karaktertrek dan wel een tekort aan inzicht voor verhoudingen, een euvel, dat verholpen kan worden.

Eerst het groote, daarna het kleine. Daarom dient onafgebroken de groote trom geroerd voor wat een vitaal volksbelang uitmaakt, daarom een onafgebroken propaganda voor Indië, ten einde de belangstelling, waaraan het zoozeer ontbreekt en welke hoog noodig is, op te wekken. Want we zijn hardleersch.

Volgens het verslag in de „Nieuwe Courant“ van 1 dezer, liet de heer Fock zich over de te voeren propaganda aldus uit:

„Er is in Indië groot personeel-gebrek, ook op onderwijsgebied; maar daarnaast hebben wij ingenieurs, ambtenaren, leden van de rechterlijke macht en artsen noodig. Er zijn hier aan het verwerken dier krachten zeer groote moeilijkheden verbonden, vooral, omdat de loonen hier te lande zeer sterk gestegen zijn en dus de aantrekkelijkheid voor het aannemen van een positie in Indië alleen vergroot kan worden door zeer sterke verbetering der loonen. Maar daarnaast zal hier te lande veel meer moeten worden gedaan voor de propaganda voor Indië. Het is juist het gebrek aan kennis omtrent Indië en de toestanden daar te lande, die van zoo grooten invloed zijn op de geringe animo voor het aanvaarden van Indische betrekkingen. Een intensieve propaganda dus in ons land, vooral ook op de scholen, zal hierin een machtig steunende factor kunnen zijn. En daarnaast zal men tal van middelen moeten aangrijpen om de belangstelling voor ons schoone Insulinde te doen groeien.“

Het personeelgebrek bevestigt hetgeen hiervoren werd aangestipt omtrent de waardeering van groote en kleine zaken, het bewijst, dat men bij ontegenzeggelijk betere materiele omstandigheden en betere vooruitzichten, om van andere voordeelen maar te zwijgen, niet kan scheiden van het kleine kringetje in het kleine land en de reden hiervan schijnt voor een goed deel te schuilen in het gebrek aan kennis omtrent Indië en de toestanden aldaar.

Van een propaganda op de scholen is des heeren Fock's verwachting — en die van velen met hem — hoog gespannen; moge diens zienswijze den Ministers van Koloniën en van Onderwijs aanleiding geven dit onderwerp nader onder de oogen te zien. De opmerking moge hier gemaakt worden, dat wellicht veel profijt zou kunnen worden getrokken van de hier te lande vertoevende Indische onderwijzers(essen) met verlof of gepensionneerd. Door eigen aanschouwing met Indië bekend, kan hun onderricht een grooten voorsprong geven.

De propaganda voor Indië is in de laatste jaren stellig uitgebreid in verschillende vorm en op ver-

schillend gebied; iets anders is of de belangstelling voor Indië daarmede gelijken tred gehouden heeft. Hoe dan ook, op den ingeslagen weg dient met loschen tred te worden voortgeschreden, men mag niet versagen, de aanhouder wint en bij aanhoudende propaganda zal het peil van belangstelling toch moeten stijgen.

De aanhouder wint — aldus zou gekenschetst kunnen worden het op propaganda gebaseerd streven der Vereniging „Oost en West“, welker devies immers luidt: Het koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang. Wie daarvan mede overtuigd is, maar nog niet daadwerkelijk deelneemt aan het versterken van den band tusschen Nederland en de koloniën, sluitte zich aan bij een vereniging, welke met het toenemen van haar ledental meer kracht kan ontwikkelen en meer zal kunnen voeren een intensieve propaganda voor Indië.

v. d. B.

Verslag van de Commissie voor de hervorming van de opleiding van Indische Bestuurs-Ambtenaren.

Aan
Hunne Excellentien de Ministers
van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en van Koloniën.

De commissie voor de hervorming van de opleiding van Indische bestuursambtenaren, ingesteld bij koninklijk besluit van den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en den Minister van Koloniën van 1 September 1919, heeft de eer Uwe Excellentien bij deze haar verslag aan te bieden.

In de eerste plaats is ons opgedragen een studie en examenprogramma te ontwerpen voor een wetenschappelijke opleiding aan een of meer der universiteiten van bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië, welke rechtstreeks openstaat voor hen, die in bezit zijn van een getuigschrift van met goed gevolg afgelegd eindexamen der gymnasia of der hoogerburgerscholen met vijfjarigen cursus, of van een daarmede, wettelijk gelijkstaand examen en waarbij de benoembaarheid ontleend wordt aan een afgelegd (doctoraal- of Staats-) examen.

Het ter voldoening aan deze opdracht te ontwerpen programma voor de studie, welke naar onze meening voor de opleiding der aanstaande Nederlandsch-Indische bestuursambtenaren dient te worden voorgeschreven, is als bijlage A bij dit verslag gevoegd.

Volgens dat programma wordt geëischt het afleggen van een kandidaats- en een doctoraal-examen berekend op een studie van onderscheidenlijk twee en drie jaren in de faculteiten der rechtsgeleerdheid der letteren en wijsbegeerte; deze examens, door afleggen waarvan men den titel van kandidaat of doctorandus in de „Staatswetenschap en taalkunde van den Oost-Indischen Archipel“ zal verkrijgen, kunnen desgewenscht worden gevolgd door de promotie in een der beide faculteiten naar keuze van den doctorandus. Ook wanneer die keuze valt op de faculteit der rechtsgeleerdheid zal de promotie slecht op een proefschrift kunnen geschieden. De benoembaarheid tot Landsbetrekkingen wordt ontleend aan het met gunstig gevolg afgelegd doctoraal examen.

Bij het ontwerpen van het studieplan is aangenomen, dat de tegenwoordige instelling van het kandidaat-ambtenaarschap behouden blijft en dat dus alleen kandidaat-ambtenaren, die in het doctoraal examen geslaagd zijn en aan de verder te stellen voorwaarden (waaronder de noodige bedrevenheid in het paardrijden) voldoen, aanspraak hebben op een plaatsing bij den bestuursdienst.

Overeenkomstig de bewoordingen der ons voorgelegde strekte opdracht¹⁾ is voorts aangenomen, dat tot het kandidaats-examen worden toegelaten allen,

¹⁾ Als bijlage B bij dit verslag gevoegd.

J. P. KUIJPERS v/h Coupeur
fir. Domhoff

1ste Klas Inrichting voor:
DAMESKLEEDING NAAR MAAT
Specialiteit in Amazone Costumes
BONTMANTELS EN PELTERIJEN

Den Haag - Oude Molstraat 11 - Telefoon H. 9320

PERRY & CO.

Kalverstraat 93-95-97-99 - AMSTERDAM
ARNHEM - UTRECHT - 's-GRAVENHAGE

HUTKOFFERS

's-Gravenh. Muziekschool
„DE TOONKUNST“
 Prins Mauritsplein 21 Tel. S. 477
 Sprekkuren dagelijks van 10-1 en 2-6 uur.
 Directeur: JAMES ZWART.

Behalve volledig onderricht aan Dilettanten en Eerstbeginnenden, ook gelegenheid tot Vakstudie.
DAGELIJKS KUNNEN AANMELDINGEN GESCHIEDEN.
 Klavier, Orgel, Solozang, Viool, Alt, Cello, Compositie, Dirigeerkunst: 1 uur per week f 80.—; 2 uren per week f 150.— per jaar, Samen spel f 40.—; Harmonie en Contrapunt f 50.—; Muziekgeschiedenis f 25.—; Voordrachtskunst en Declamatie f 50.—; Meth. Spreken f 50.—; Fransch, Duitsch en Italiaansch f 50.— p. j. Orkestklasse 1 maal p. w. 2 uren, voor leerlingen der school f 10.—; leerlingen buiten de school f 15.— p. j. Het onderricht wordt uitsluitend door eerste, gediplomeerde krachten onderwezen; de leerlingen worden individueel behandeld; het geheel staat onder voortdurend toezicht van den Directeur, die alle verantwoordelijkheid voor de te geven lessen draagt, waardoor steeds de beste resultaten worden bereikt.
VRAAGT PROSPECTUS!!!

zij het eindexamen der gymnasia of der hogere burgerscholen met vijfjarigen cursus, hetzij een eindexamen wettelijk gelijkgesteld examen²⁾, hetzij het genoemde Staatsexamen, bedoeld in artikel 12 der Hoogeronderwijswet, hebben afgelegd. De hiervoor bedoelde aanvulling van artikel 133 van genoemde wet is bereids opgenomen in art. XXIbis van het wetsontwerp bij de Eerste Kamer aanhangige wetsontwerp No. 57 (Zitting 1919-1920).

Bij de keuze der studievakken is rekening gehouden met de grondgedachte van het request³⁾, op 25 maart 1918 door een aantal oud-Indische bestuursambtenaren tot de Ministers van Binnenlandse Zaken en van Koloniën gericht en waarmede de bij de opleiding tot Indisch ambtenaar betrokken hoogerambtenaren aan de Rijksuniversiteit te Leiden hunne toestemming betuigden, namelijk om aan de opleiding zuiverder karakter van hooger onderwijs te geven door haar te richten op ruime ontwikkeling van den geest en op opwekking van den lust tot zelfstandige voortzetting der studie, doch bij de keuze der studievakken in de eerste plaats het oog te richten op die, welke voor de toekomstige loopbaan der kandidaats-ambtenaren van het meeste belang zijn. In overeenstemming met die grondgedachte dient onze meening gebroken te worden met het tot dusver gevolgde stelsel om de studie rechtstreeks en uitsluitend te richten op de praktijk van den ambtenarswerkkring en daartoe alle in dien werkring te pas komende kundigheden voor zooveel mogelijk op te nemen onder de vakken van een voor allen gelijk examen, waarvoor men zich in korter tijd had te bekwalamen, dan voor eene volledige academische studie als normaal gold.

Het al te nauwe verband met de praktijk loslatend, zal de studie meer op de algemeene vorming en ontwikkeling van den wetenschappelijken zin gericht en in duur verlengd moeten worden; wat de studievakken betreft zullen enerzijds de Inlandsche talen, anderzijds de staatswetenschap op den voorgrond dienen te staan.

Dit stelsel is aldus uitgewerkt, dat tweemaal de studie is ontworpen, aan te duiden als A en B; de eerste richting worden de litteraire vakken en een tweejarige studie voor het kandidaats-, de tweede de staatswetenschap op den voorgrond dienende; bij de tweede richting is het omgekeerde het geval. Aldus wordt, zonder aan het wetenschappelijk karakter der studie afbreuk te doen, een ruime gelaten aan individueelen aanleg en voorkeur. Hiertoe wordt mede bijgedragen door de gemaakte onderscheiding tusschen hoofd- en bijvakken, en tusschen verplichte en keuzevakken.

Voor het doctoraal examen A moet als hoofdvak het staathuishoudkunde, hetzij het staatsrecht worden gekozen; verplichte bijvakken zijn het niet als hoofdvak gekozen dezer twee vakken, zoodat de hoofdtrekken van het Nederlandsch-Indisch privaatrecht en strafrecht. Voorts moet nog één bijvak gekozen worden.

Voor het doctoraal examen B wordt één hoofdvak en één verplicht bijvak gekozen, beide gevormd door de inheemsche talen van den Archipel. Daarbij kunnen dan twee gekozen bijvakken.

L. E. NIEUWENHUIZEN
 LEIDEN - HOLLAND 126
 Blikgroenten: Rood etiket (beste kwaliteit)
 Groen „ (tusschensoort)
 HUISHOUDGROENTEN merk „Sleutels“
 SPECIALITEIT IN GEZOUTEN GROENTEN

weging, dat het om verschillende redenen wenschelijk is, dat de Indische bestuursambtenaar eenige kennis bezit van de hoofdtrekken van het Nederlandsch-Indisch burgerlijk-, handels- en strafrecht, heeft er toe geleid ook dit vak verplicht te stellen, zij het als bijvak.

Teneinde aan de bekende bezwaren tegen overmatigen examendwang zooveel mogelijk tegemoet te komen, is in het door ons ontworpen programma voor de doctorale examens alleen voor het hoofdvak en het verplichte bijvak (voor programma A; één der beide verplichte bijvakken) de eisch gesteld, dat op het examen zelf moet blijken van voldoende kennis, terwijl voor de overige vakken kan worden volstaan met de overlegging van een verklaring van den hoogleraar. Ook bij de kandidaats-examens wordt voor een aantal vakken met zulk een verklaring genoegen genomen.

Als waarborg tegen eenzijdigheid wordt voorts verlangd, dat tijdens de studie voor het kandidaats-examen, gedurende een jaar college wordt gevolgd in een geheel buiten de examenstof vallend vak, terwijl de studie voor het doctoraal met praktische oefeningen gepaard dient te gaan.

Bij de keuze tusschen de studierichtingen A en B, welke na de aanwijzing tot kandidaat-ambtenaar dient te geschieden, zal eenige voorlichting nuttig zijn: deze zou aan de aangewezenen kunnen worden verstrekt door een commissie uit de beide faculteiten.

De doctorandi in de staatswetenschap en taalkunde van den Oost-Indischen archipel zullen naar de bedoeling van de ons gegeven opdracht benoembaar zijn tot de betrekkingen bij den bestuursdienst, waartoe het tegenwoordige eindexamen van den Nederlandsch-Indischen administratieven dienst toegang geeft.

Of aan het afleggen van het doctoraal examen nog meerdere bevoegdheden verbonden dienen te worden, kan hier onbesproken blijven; alleen meenen wij er de aandacht op te moeten vestigen dat het om aan de ambtenaren ook op lateren leeftijd meerdere vrijheid van behoepskeuze te waarborgen, noodzakelijk zal zijn, aan degenen onder hen, die zich mochten willen onderwerpen aan het mogelijk in te stellen doctoraal examen in het recht van den Oost-Indischen archipel, zooveel mogelijk vrijstelling te verleenen voor de vakken waarin zij reeds examen hebben afgelegd.

Het tweede punt onzer opdracht betreft de vraag of het wenschelijk en mogelijk is, met opheffing van de Nederlandsch-Indische bestuursacademie, de hogere vorming van bestuursambtenaren, die de examens voor den Indischen administratieven dienst hebben afgelegd of daarvan vrijstelling hebben bekomen, zoover noodig gewijzigd over te brengen naar de universiteit.

Te dezen aanzien zijn wij van oordeel, dat bij invoering van de door ons ontworpen studieregeling de opleiding van bestuursambtenaren aan alle redelijke eischen zal voldoen en aan een hogere vorming, als bedoeld in afdeling B van het besluit op de Indische bestuursopleiding, geen behoefte bestaat.

Ook voor de thans reeds in dienst zijnde ambtenaren behoeft die hogere opleiding niet gehandhaafd te worden, indien hun gelegenheid wordt gegeven om, zonder het kandidaatsexamen te hebben gedaan, te worden toegelaten tot het doctoraal examen (A of B, naar ieders keuze) in de staatswetenschap en taalkunde van den Oost-Indischen archipel. Eene ten hoogste tweejarige studie zal daartoe voor hen voldoende zijn.

Ten einde aan de volgens de tegenwoordige regeling opgeleide ambtenaren, die voor eene aanwijzing aan de Nederlandsche Bestuursacademie in aanmerking zouden kunnen komen, onder gelijke voorwaarden gelegenheid te geven om hunne kennis aan te vullen, zou nog gedurende tien jaren nadat het eindexamen voor den administratieven dienst voor de laatste maal is afgenomen, jaarlijks een aantal ambtenaren kunnen worden aangewezen voor een tweejarige studie voor het doctoraal examen in de

KON. ERK. PITMANSCHOOL
 Staatsblad 37.
 DEN HAAG, Regentessepl. 26 - Mauritsweg 30, ROTTERDAM
 Stenografie, Machineschrijven, Talen, Correspondentie, Boekhouden, Staatsinrichting. 173
KANTOOR- en HANDELSOPLEIDING.
 Directeur-Gen. T. v. D. VEEN.

MAISON VAN DOOREMAALEN
 MAURITSKADE 75 DEN HAAG TEL. 7147
 Elegante DAMES- en HEERENKLEEDING NAAR MAAT, met en zonder bijlevering van Stof.
 Het Colbert-Costuum van Engelsche stof en zeer goed passend, leveren wij direct uit den voorraad à f 60.—.
 Wij sluiten hoogst voordeelige Abonnementen

AUG. SAVELKOUL - AMSTERDAM
 SINGEL, HOEK HEILIGENWEG 20
 Batavia - Semarang - Soerabaya - Bandoeng
 HEERENKLEEDING NAAR MAAT
Indische Uitrustingen
 Vraagt geïllustreerden Catalogus.

Firma H. RAHR, Utrecht
 ACHTER ST. PIETER 4 TELEFOON 443
 OPGERICHT 1835. 301

Piano- en Muziekhandel.
 VOORHANDEN EEN GROOTE KEUZE:
 Romans, Jongens- en Meisjesboeken, Prentenboeken. 176
 Kantoor-, School-, Schrijf- en Teekenbehoeften.
 Spoedige levering van alle Studieboeken, Tijdschriften en Modeplaten.
 Leesbibliotheek in 4 talen. Advertentie-Bureau.
 BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL
E. VAN ANDEL, Weimerstraat 16a b.d. Suezkade
 Telefoon 3213 DEN HAAG

OLYMPIA THEATER 73
 Prins Hendrikplein 3 - Tel. H. 9521
 Vanaf Vrijdag 15 tot en met Donderdag 21 October eene superproduction der EQUITY PICTURES de groote Kunstfilm
OOGEN DER JEUGD
 (Eyes of Youth)
 Levensschets in 6 Acten, met de beroemde CLARA KIMBALL YOUNG in de hoofdrol.
 ZONDAGMIDDAG MATINÉE van half 3 tot 5 uur.
 Dinsdag niet-rookavond.
 Plaatsbespreken per Telefoon 9521. van 11-4 uur.

Adverteeren doet verkoopen.

Tel. 4060 **MAISON VAN RIJN** Meermalen BEKROOND
 - Haag - CUISINIERS
 Prins Hendrikstr. 28 - DEN HAAG - v. Galenstraat 43
 Dejeuners, Diners, Soupers, etc. Hors d'Oeuvres
 Varié, Mayonaises, Salades, Koude en
 Warme Schotels, enz. enz.
 Meest Gerenommeerde Inrichting hier ter Stede.

Tarief Diners Hoogst zindelijk bereid, van de beste ingrediënten, aan huis bezorgd :-

Diners à f 1.- Vleesch Groenten Aardappelen	Diners à f 1.12 Vleesch Groenten Aardappelen Toespijs	Diners à f 1.70 Vleesch Groenten Aardappelen 2de Vleesch, Visch of gevogelte Compôte Toespijs
---	--	---

Met bijlevering van SOEP worden de prijzen met f 0.25 verhoogd.

COUPONBOEKJES
 verkrijgbaar voor 24 Diners tegen Gereduceerde Prijzen.
 24 diners à f 1.- f 23.- 24 diners à f 1.70 f 39.-
 24 porties soep . . f 5.-
 Speciaal Gesoigneerde DINERS met uitgebreid MENU
 f 2.50 p. couvert.
 Menu op aanvraag verkrijgbaar. 290
 Verzoeken bussen te weigeren met verbroken contróle-sluiting.

landsch ambtenaar, zeker aanzien geniet in den ambtenaarsstand.
 Voor hem was zulk eene arrestatie, als welke heeft plaats gehad, zeer grievend en dit te meer waar een ander weet, dat hij reeds oud en ziekelijk is, zoodat hij ontvluchting geen sprake kon zijn.
 Het feit heeft echter plaats gehad, doch tot eer van Bestuur strekt het niet.
 Mogen spoedig beter tijden aanbreken, zegt de correspondent.
 Over den naam „Sumatra”. Volgens mededeeling, voorkomende in de „Soenting Malayoe” van 2 Juli 1920, is het eiland Sumatra bij de inlanders bekend onder 3 namen, n.l. „Poeloe Emas (Goudeiland), Poelau Andalas en Poelau Pertja.”
 Over den oorsprong van den naam Sumatra bestaan drie lezingen.
 De eerste is die dat de naam is afgeleid van „Sasandera”, waaronder Noord-Sumatra of Atjeh werd verstaan en welk woord „grote mier” beteekent.
 De tweede is die dat de naam is afgeleid van het Hindoesche woord „Seinoedera”, dat „zee” beteekent.
 En de derde is die, dat de Portugeezen den naam Sumatra aan het eiland hebben gegeven, toen zij op hunne tochten vóór het eiland komende, door windverandering van koers moesten veranderen.
 Voor onze Indische bedevaartgangers. In de „Oetoesan Malayoe” van 17 Juni 1920 is 't in de „Neratja” voorkomende bericht overgenomen, dat in de maand April van dit jaar, door de Arabische Regeeringen voorzieningen zijn genomen in het belang van onze Indische bedevaartgangers, ten einde hen zoo goed mogelijk te vrijwaren tegen afpersingen van de zijde der Sjecks.
 Zoo is o.m. bevolen, dat in elke woning van den Sjeck, waarin bedevaartgangers verblijf houden, op een duidelijk zichtbare plaats, een tarief moet worden opgehangen, waarin de geldelijke verplichtingen van den bedevaartganger zijn omschreven.
 Dit tarief is zoowel in de Arabische als de Maleische taal opgemaakt.
 De jeugdige Sjecks mogen geen fooien meer aan de Hadji's vragen, doch wel aannemen, als ze geheel vrijwillig worden gegeven.
 De jeugdige Sjecks, die de Hadji's bij de grafbezoeken in Mekka en Djeddah begeleiden, mogen de bedevaartgangers niet dwingen geld op de graven te leggen.
 Willen de Hadji's vrijwillig iets geven, dan mag dit niet meer zijn dan f 1.- per persoon.
 Het neerleggen van geld op de graven blijft evenwel verboden en als de Hadji het toch doet, dan is de begeleidend Sjeck verplicht dit terug te geven.
 De bewakers der graven zijn daartoe eveneens verplicht.
 Bij het vertrek van de bedevaartgangers naar Djeddah, zullen daar ter plaatse twee Moefaties (controleurs) aanwezig zijn en den Hadji's afvragen of zij grieven hebben en niet te veel hebben moeten afdragen.
 De regeling van deze aangelegenheid is, volgens de „Oetoesan Malayoe”, wel een zeer schoone zaak, doch aan de correcte uitvoering daarvan in de praktijk, wordt wel een beetje getwijfeld.

slachts het gunstige oogenblik af om Japan te lijf te gaan; daarbij gesteund door Rusland en Korea.
 De Siberische revolutionairen verklaarden persoonlijk aan den correspondent, dat het geen twijfel lijdt of Japan ontvangt binnen een niet al te langen tijd een ultimatum van de zijde van Rusland, waarin gevraagd zal worden of de Japansche Regeering bij haar imperialistische houding blijft volharden of op den oorlog aanstuurt.
 De Regeering te Wladivostock houdt zich gereed voor de mobilisatie van haar troepenmacht, welke gevormd is uit landbouwers en werklieden, die op verschillende belangrijke plaatsen in garnizoen zullen worden geleegd.
 Het gaat met de bezetting van Siberië door Japan niet goed.
 Overal waar de Japanners met de vreemdelingen in aanraking komen, wekken zij de antipathie van dezen op en Rusland heeft, sedert de komst der Japanners in Siberië, in de maand Augustus 1918, in het geheel geen vertrouwen meer in hen.
 In de Siberische dorpen kan geen Rus het juk van den Japanner verdragen en de Russen verklaarden dan ook, dat zij liever dood zijn dan Siberië in het bezit te zien van de Japanners.
 De haat bij de Russen tegen de Japanners is zelfs zóó sterk, dat zij de binnenlandsche moeilijkheden, waarin Rusland verkeert, bijna geheel vergeten en aangezien de Russen vermoeden, dat Rusland zich definitief in Siberië wil handhaven, is er een groote beweging gaande.
 Het groote publiek is natuurlijk niet op de hoogte van de politieke gedragslijn, welke de militaire partij in Japan volgen zal, doch mag men de mededeelingen van zekere daartoe bevoegde personen gelooven, dan krijgt Rusland Japan niet meer uit Siberië anders dan met geweld.
 Deze militaire partij weet zeer goed de ongunstige stemming, welke tegen Japan is gericht, want zij heeft die kunnen waarnemen tijdens de onlangs plaats gehad hebbende revolutionaire woelingen te Wladivostock en dat maakt, dat zij bij de toepassing van haar politieke beginselen op twee gedachten hinkt en telkens twijfelt.
 Zij is op de hoogte van het feit, dat zij bij een agressief optreden tegen Rusland, zal stooten op grotere volksmassa's dan die, welke zij zelf op de been kan brengen en dat een groot deel van het Japansche leger zal worden gescheiden en moeilijk de gemeenschap zal kunnen onderhouden met de operatiebasis.
 Verder luiden de berichten uit Japan, dat het Japansche volk de inmenging in de Siberische aangelegenheden ongaarne ziet en dat het alleen de Minister van Oorlog in Japan is, die in het Kabinet zijn wil doorzet.
 De Liberale Partij in Japan is ook al in actie getreden en heeft de terugtrekking van de troepenmacht uit Siberië verzocht, met het gevolg, dat er een wrijving met de Militaire Partij is ontstaan.
 Doch deze heeft nu eenmaal haar zinnen er op gezet om de democratische bevelen, die uit Rusland naar Siberië komen, zooveel mogelijk tegen te houden.
 Op welke wijze zij dat wél moet doen, weten de officieren niet en daarom werken zij met een legermacht, die de Liberale partij daarentegen niet in actie wil zien treden.
 Er zijn in Japan personen, die gelooven, dat Japan zich wél uit Siberië zal terugtrekken, doch dan zoo mogelijk beslag zal leggen op de Chinese Eastern Spoorweg, die den afstand tusschen Wladivostock en Mantsjoerije belangrijk verkort.
 Deze spoorwegverbinding is voor Japan van de hoogste waarde.
 De Japansche Regeering zal nu wél het bericht verspreiden, dat zij doende is China te behoeden voor Bolsjewistische invloeden, die uit Siberië komen, doch het ware eerlijker, en dientengevolge beter, om er openlijk voor uit te komen en te verklaren, dat het doel is Zuid-Mantsjoerije bezet te houden.
 De Regeering der Vereenigde Staten, die de Japansche bedoelingen natuurlijk zeer goed begrijpt, zond om die reden destijds een militaire expeditie

Restaurant VAN DER PIJL
 147 PLAATS 18 :: LA HAYE
MAISON DE PREMIER ORDRE
 Livraison en ville et en province
Grand Hotel Restaurant
 111 „Central”
 In alle Kamers warm en koud water
 De meest bekende Inrichting der Residentie.

HOTEL PAULEZ
 geeft weder dagelijks van 3.30 tot 5.30 uur, zijn bekende intieme
Afternoon-Tea-Concerten
 door het ensemble 106
WILLY HONSBEEK & Co

Restaurant SAUR, den Haag
 Lange Houtstraat, hoek Voorhout. 128
 Dejeuners, Diners, Soupers
 Specialiteit voor Visch en Zeeuwsche Oesters

HOLLAND HOTEL
 tegenover de Wagenbrug
 Restaurant à la carte en pension
DEN HAAG 148

HOTEL-PENSION PHILADELPHIA
 LEIDSCH KADE 94, tegenover het Leidsche Boschje.
 AMSTERDAM - TEL. Z. 3275.
 Zeer aanbevelenswaardig voor Indische Families.
 DAGELIJKS RIJSTAFEL.
 NDISCH EN EUROPEESCH RESTAURANT. 61
 KAMERS MET EN ZONDER BADKAMER.
Lift. Centr. Verwarming

Z - H - B
ZUID-HOLLANDSCHE BIERBROUWERIJ
DEN HAAG
 Bijkantoren te AMSTERDAM, BANDOENG, BATAVIA, SOERABAYA, BOMBAY, BRUSSEL, LONDEN, PARIJS 50
 Vraagt de alom bekende
Z. H. B. Bieren
Z - H - B

UIT DE CHINEESCHE PERS.
 De antipathie tegen de Japanners in Azië. De heer Frazier Hunt, een Amerikaansch journalist van zekeren naam, heeft onlangs Japan, Korea en Siberië bezocht en van die reis verslag uitgebracht, dat in de „Chicago Tribune” is opgenomen en waaruit in de „Perniagaan” van 3 Juni 1920 het navolgende wordt medegedeeld.
 Wanneer Japan zich niet tijdig uit Siberië terugtrekt, dan zal het niet alleen op den langen duur in een ernstig conflict geraken met Rusland, doch kunnen verwikkelingen met het revolutionaire Korea niet uitblijven en staat een oorlog met China voor de deur.
 Nog nooit was de oorlogsstemming in geheel Azië zoo duidelijk als op dit oogenblik en China wacht

LENSVELT NICOLA
 Den Haag Holland 13
 Beschuit en Roggebrood
 voer export.

American Hotel - Amsterdam
 Hotel en Café-Restaurant le Rang. 131
 Schoonste Ligging - Moderne Inrichting
 Electriche Verlichting - Centrale Verwarming
 Electriche Personenlift
 Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen
 A. W. VOLMER, Directeur.
 Tel. Interc. 4737. Code 5th Edition A. B. C.

**ELECTR.
KACHELS**

K. F. HENNEMAN

Electro-Technisch, Werktuigkundig Installatie-Bureau

ATJEHSTRAAT 68-70 DEN HAAG TELEF. INT. H. 9245

**GAS-
KACHELS**

Dans- Instituut

B. STERNFELD

v/h. WEIJNE & STERNFELD

Leerling v. h. Instituut Jacques Dalcroze te Genève

Koningin Emmakade 133 Tel. H. 3348

'S-GRAVENHAGE

Onderwijs in

Modern Dansen

alsmede in

Klassiek,

Plastiek

en Rhythmische

Gymnastiek.

HOFLEVERANCIERS.

Wed. H. RAHDER & Zoon

Wijnhandelaren

Filiaal: 's-Gravenhage	Hoofdkantoor: Amsterdam	Filiaal: Arnhem	Filiaal: 100 Gorinchem
------------------------	-------------------------	-----------------	------------------------

Heemskerckstr. 1a Binnenkant 25 N. Plein 15 O. Vischmarkt

Tel. H. 3493. Inters. Tel. 389. Tel. 280. Tel. 61.

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.

Voor Export speciale conditiën.

C. HOYNG

SPIJSTRAAT 20-22 DEN HAAG

AMSTERDAM - UTRECHT

Kristal - Porselein

VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ., uit de Plateelbakkerij „Zuid Holland” te Gouda.

MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen.

Garantie voor gave overkomst.

naar Siberië, zoogenaamd om de Tsjecho-Slowaken bij te staan, doch in werkelijkheid om een tegenwicht te vormen tegen Japan in die streken.

Die zaak is wel is waar afgelopen, doch dat Amerika een oog in het zeil houdt, is aan geen twijfel onderhevig.

Een Chineesch internaat voor jonge meisjes te Batavia. De Tan Sang Ong Vereeniging, dat is de aaneensluiting van alle personen, die tot den Tanstam behooren, heeft te Batavia een loffelijk voorbeeld gegeven door aan de Chineesche meisjes gelegenheid te geven zich intellectueel te ontwikkelen. Zij heeft een stuk grond ter beschikking gesteld van de Chineesche School en dientengevolge de gelegenheid gegeven dit gebouw voor een internaat voor Chineesche meisjes in te richten, alwaar een Chineesche opvoeding kan worden gegeven.

Tevens lag het in de bedoeling, om daarin ook Chineesche weeskinderen op te nemen.

Dat deze steun van de Tan Sang Ong Vereeniging met groote vreugde wordt aanvaard en ten eerste wordt gewaardeerd, spreekt vanzelf.

Aangezien voor een menschevriend werk, als waarvan hier sprake is, nog al veel geld noodig is, hoopt men, dat ook de Chineesche ingezetenen van elders zullen willen samenwerken en geldelijke bijdragen willen zenden voor een aangelegenheid, die voor de Chineezers in Ned.-Indië van groot nut is.

(Perniagaan van 3 Juli 1920).

LITERATUUR-OVERZICHT.

De Indische Gids.

De October-aflevering van „De Indische Gids” brengt ons in de eerste plaats het slot van het artikel van den heer E. L. K. Schmülling over „Het arbeidsvraagstuk op de Groot-Landbouwondernemingen buiten Java aan de hand van het Verslag der Arbeidsinspectie over '17 en '18.”

De schrijver komt tot de conclusie, dat wij thans een tijd tegemoet gaan, waarin de jaartotalen der emigratie zich in snelle stijging gaan bewegen naar een vast en blijvend getal van 6 cijfers en dat vooral ook het getal terugverhuizers of zelfs terugkeerenden, op zijn minst betrekkelijk vermindert.

„Het Stakings-euvel” is het onderwerp, dat de heer P. J. Zürcher Jr. thans in een kort stuk bespreekt. De schrijver is de meening toegedaan, dat de staking in de suikerindustrie door de werkgevers is geprovoceerd, die zich vijandig bleven toonen tegenover een stakingsleiding, die slechts naar lotsverbetering streeft van de groote massa.

Deze huivering van den werkgever om te breken met het verouderde stelsel, draagt de kiem tot een revolutionairen geest in zich. Dit moet vooral niet worden voorbij gezien. En nu men eenmaal van werkgeverszijde dien geest heeft gekweekt, nu beroept men zich er op, dat men een stakingsleiding, die „politieke oogmerken heeft”, niet onderhandeld zal worden. En toch komt die politiek van Inlandsche zijde op niets anders neer dan op het streven naar lotsverbetering van de massa, die, als zij over een behoorlijk inkomen beschikt, op tijd haar „strootje” kan rooken en aan de gebruikelijke genoegens kan deelnemen, werkelijk geen andere ambities heeft en zich, als zij zich eenmaal maar werkelijk „senang” gevoelt, niet als werktuig zal laten gebruiken om de leiders politieke voorrechten te doen verkrijgen, indien zij daar ooit naar mochten hebben gestreefd.

In Groot-Benakoelen, een rede, oorspronkelijk bestemd voor een vergadering van belanghebbenden, zet de schr., de heer S. Upton, uiteen, dat de verkeerspolitiek der regeering niet in het belang is van het gewest Benkoelen. Hij stelt voor een deputatie aan den G.-G. te zenden met het erbidig verzoek onmiddellijk de regeering een onderzoek voor te stellen naar de toestanden op het gebied van land-, zoowel als zee-transport, ten einde de huidige toestanden verbeterd te krijgen.

In dien het onderzoek door deskundigen wordt geleid, en met bekwaam spoed ten einde gebracht, kan men z.i. het resultaat rustig afwachten.

Van dr. Herman ten Kate's bewerking van de Indiaansche Minnebrieven door Marah Ellis Ryan treffen wij het slot aan.

Overigens bevat ook deze aflevering van de I. G. de gewone rubrieken.

Pension „Nieuw Panorama”

Parkweg 15 Scheveningsche
Telef. Schev. 467 Boschjes. 89

Eerste Rang Familie-Pension

Winter en Zomer geopend. Prima Keuken.

Beata van Helsingingen—Schoevers. †

In het Weekblad voor Indië (No. 21) wijdt de hoofdredacteur J. Verboom een waardeerend artikel (met portret) aan de nagedachtenis van Mevr. Beata van Helsingingen—Schoevers. We veroorloven ons een fragment te laten volgen. „...Beteekent zoo haar dood voor hare vrienden en kennissen veel leed wat moeilijk te verkroppen is voor onze Indische samenleving, die toch reeds zoo arm is aan menschen, welke voor ons anders nog voelen dan voor hunnen dagelijkschen sleur-arbeid, beteekent haar heengaan een verlies, dat moeilijk — zoo niet onmogelijk — te herstellen is. Zij was een van die in deze tropische landen zoo zeldzaam vrouwen, die niet slechts zich weten los te maken bij wijlen van het gewone en alledaagsche, die niet slechts bereid zijn haar tijd te geven aan dingen, die uit het oogpunt der „wereld” beschouwd, al heel weinig winst opleveren — maar die tevens warme belangstelling, ja, warme liefde hebben voor alles, wat deze landen eens luister en heerlijkheid verleende en die onvermoeid medearbeiden aan den opbloei, de oplaaing van een nieuwen tijd, een tijd van Indische kunst en Indische beschaving, die voor het Westen niet al behoeven onder te doen....

De lezingen, die zij op verschillende plaatsen hield over de Indische dichters Tagore en Noto Soeroto — haar studien over de Indische danskunst, die ze vastlegde in een boek over de Serimpi's, dat zij nog juist voor haar dood mocht voltooiën, zijn voldoende bewijzen, hoe gaarne deze superieure vrouw zich verdiepte in 't glorierijk verleden der Javaansche middeleeuwen, waarvan ons nog zoovele onvergelykelijk-schoone fragmenten bleven. Haar plaats zal, wat dit betreft, niet gauw weer door een ander worden ingenomen, haar verloren te hebben weegt daarom dubbel zwaar....

De Hollandsche Revue.

De heer Frans Netscher heeft als redacteur van de „Hollandsche Revue” een hulp gekregen in den Indische werkzaam geweest zijnden journalist Johan Koning. De pas verschenen aflevering brengt een karakterschets met portret van den oud-gezagvoerder H. G. J. Uilkens.

Nederlandsch-Indië Oud en Nieuw.

De Oct.-aflevering opent met het fraaie portret van den rijksbestuurder van Soerakarta, Raden Adipati Djojo Nagoro, terwijl de redactie een en ander over zijn waardigheid mededeelt. — Verder een rijk geïllustreerd artikel: Bezoek van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië aan Bali. Uit het dagboek van J. v. D. v. Schmidt uit Altenstadt. — In de rubriek boekbespreking een beoordeeling van het werk van K. W. J. „Java. Brahmanistische, Buddhistische und eigenlebige Architektur und Plastik auf Java”, door Prof. Dr. N. J. Krom; en een overzicht van den inhoud van Dr. Hunger's handboek voor de kennis van den cocospalm in Ned.-Indië (2e druk).

Handelsberichten.

De rubriek „Berichten van het Ministerie van Koloniën” in het No. van 7 dezer, vangt aan met de volgende mededeeling: Blijkens van het Bestuur der „Vereeniging Ned.-Indische Jaarbeurs” ontvangen bericht, zal van 19 September 1921 tot en met 9 October d.a.v. te Bandoeng wederom een jaarbeurs worden gehouden. Deze tweede Jaarbeurs zal hetzelfde karakter dragen als de met zoo goeden uitslag bekroonde eerste beurs. Bovendien ligt het in het voornemen van het Bestuur der Jaarbeursvereeniging om in 1921 ook nog een automobielen-tentoonstelling te houden. Ter vaststelling van het meest daarvoor geschikte tijdstip is een enquête ingesteld, bij de verschillende in Ned.-Indië gevestigde importeurs.

Zoodra omtrent het bovenstaande nadere gegevens zullen zijn ontvangen, zal daaraan in deze rubriek mededeeling worden gedaan.

Verder vindt men in hetzelfde Nr. het vervolg van „Overzicht van den productenhandel op Java gedurende het eerste halfjaar van 1920”.

De Waterstaatsingenieur.

In Nr. 6 van jaarg. 1920 een bijdrage van ir. M. J. Rotteveel: Het irrigatievraagstuk ter Oostkust van Sumatra. Na eenige algemeene beschouwingen geeft ir. R. een beschrijving van het zgn. Asahanplan (opgemaakt door ir. J. van Tubergen) en van de irrigatie in Simeloengoen, opgemaakt door ir. F. W. Th. van Oordt). — Van de overige bijdragen noemen we nog: De motorische beweegkracht in dienst der Burgerl. Openb. Werken, door ir. W. G. Beekman. — Bepaling van den ladingcoëfficiënt van de modderlading a/b. slibzuigen „Java” te Belawan, door ir. J. I. de Jongh. — Werken in 't belang der gezondheid (opmerkingen betreffende

„DE BIJENKORF”

:: Lunch- en Tearoom ::

Koude- en Warme Schotels

WAGENSTRAAT 45 DEN HAAG

Zeebaboe's en Jongens
 beschikbaar.
 Te bevragen in „PERSINGGAHAN“
 Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
 v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

door den voorzitter Semaoen daarbij uitdrukkelijk als voorbeeld genoemd. Met meer ernst dan tot dusver zal de regeering ook op de actie van dergelijke organisaties hebben toe te zien, en zij zal zich niet kunnen bepalen tot indrukwekkend vertoon van macht ter openbare vergadering. De actie, dezer dagen ingezet onder het S.S.-personeel, waarvan toevallig Bergsma, de penningmeester der Vakcentrale, de leider is, moge maar in verband met het den 1en Aug. gesprokene, te denken geven.

Na kan de regeering natuurlijk opnieuw in den Volksraad verklaren, dat dit alles tot nu toe maar woorden zijn en dat men de Vakcentrale alleen mag voordeelen naar haar daden. Maar de daden van een organisatie, welke zich ter bereiking van haar doel van de massa hoopt te bedienen, worden immers natuurlijkwijze door woorden ingeleid. Juist het woord in de aanvankelijke ontwikkeling van zulk een organisatie de daad, de eerste in een opklimmend beelde reeks.

Wij kunnen overigens kort zijn over deze samenkomst, bedoeld blijkbaar om in schoone apotheose Vakcentrale, S.-J. en P. F. B. te verbreederen, doch als zoodanig mislukt. Wel heeft Tjokroaminoto, voor eerst naar wij meenen, ten overstaan van zijn volgelingen verklaard: „Ook ik ben communist“, maar Soerjopranoto heeft met ondubbelzinnige duidelijkheid te verstaan gegeven, dat hij zich door de Semarangsche dictatuur niet laat gezeggen en men heeft slotte wat moeten schipperen met het verdeelen van het hoofdbestuur over Jogja en Semarang. De „stakingskoning“ Soerjopranoto is vice-president en heeft den secretaris bij zich in de Sultansstad, maar Semaoen staat zijn presidium niet af en de penningen blijven onder Bergsma's berusting te Semarang. Zoodat de Vakcentrale onder dagelijksch toezicht blijft van de communistische partij.

Het opschrift „geen plichten“, dat ter vergadering dienen moest om de aanwezigen zedelijk en maatschappelijk hooger op te voeren, is dus voorloepig weder in veilige en beproefde handen.

Ook het „Soer. Hbl.“ neemt met volle instemming het betoog van de „Loc.“ over. Aan het slot van een entrefilet zegt het blad: Het behoeft zeker geen betoog, dat de werkgevers de Vakcentrale, noch de in haar georganiseerde arbeidersbonden kunnen erkennen. Zelfs al zou de actie van den P. F. B. zich uitsluitend bepalen tot het strijden voor de verbetering der arbeidsvoorwaarden voor de inlanders in de suikerindustrie, dan nog wettigt de aansluiting van dezen bond bij de communistische Vakcentrale de niet-erkenning door de werkgevers. Het bestuur van de Vakcentrale toch zal, indien z.i. het gunstige oogenblik is gekomen, den P. F. B. in dienst stellen van zijn streven, de vernietiging van het kapitalisme, een streven, waarmede Soerjopranoto zich volkomen vereenigt, hetgeen blijkt uit de aanvaarding van zijn verkiezing tot vice-president van deze, voor de rust en orde gevaarlijke organisatie.

Wij kunnen slechts hopen dat de regeering eindelijk het onzinnige van haar politiek ten aanzien van de inlanders vakactie zal inzien, doch vertrouwen dat het Suikersyndicaat voet bij stuk zal houden. De leiders van den Java-Suiker Werkgevers Bond kunnen kracht putten uit de verzekering, dat allen, die de hooghouding van het gezag als eersten en voorname eisch aan het Indische bestuursbeleid stellen, de niet-erkenning van den P. F. B. door deze werkgevers-organisatie als volkomen gerechtvaardigd onderschrijven.

Beschouwingen over Ned.-Indië in 1919.

In het jaarverslag van de Ned. Handel Mij. wordt in de gewone beschouwing over Ned.-Indië o.m. gezegd, dat ook in Indië wel teleurstelling werd onderonden in de verwachtingen betreffende terugkeer tot normale toestanden, doch een groote verbetering voor handel, verkeer, cultures en industrie bleef niet uit. De opgeheven belemmeringen, gepaard aan een groote vraag naar koloniale voortbrengselen, hebben betere resultaten bewerkstelligd dan in 1918.

Restaurant KOLLOFFEL
 HEERENGRACHT 241 tusschen Gasthuismolensteeg en Raadhuisstraat.
 AMSTERDAM - TELEF. N. 4390.

PLATS DU JOUR VAN 12-1.30 UUR.

Van 4-8 uur à f 1.40 (omvattende Soep of voorgerecht, Vleesch of Visch, Groenten, Aardappelen en Dessert).
 BONNEMENTSBOEKJES van 10 coupons f 13.—.

geopend van 4.30 tot 7.15 uur.

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155

Filiaal: 'S-GRAVENHAGE
 Noordwal 4, Tel. 2461

Filiaal: ARNHEM
 Eusebiusstr. singel 1a, Tel. 195

Na vermelding van de jongste Indische leening wordt opgemerkt, dat het streven naar de snelst mogelijke ontwikkeling van Indië en de groeiende zorg om de Inlandsche maatschappij voor de ontplooiing van haar eigen krachten doeltreffend te ontluieren, drijven de uitgaven de Indische begroting sterk omhoog, waarvoor nieuwe belastingen werden voorgesteld.

Melding wordt gemaakt van de voorstellen tot unificatie der inkomstenbelasting, van de vergaderingen van den Volksraad, de instelling der Regentschappen, de landelijke en plaatselijke decentralisatie, de militie, de instelling van landgerechten, de vaststelling der assitentenregeling, de schatting der bevolking, afschaffing van heerdiensten, gezondheids-toestand, de duurte en de gevolgen daarvan, de Garoet-affaire, de verleende vrijheid van vereeniging en vergadering, de opkomende vakbeweging, de werkstakingen, die nog geen ernstigen invloed hadden op de economische toestanden, uitbreiding van spoorlijnen, enz., enz.

Nog worden de afzonderlijke cultures besproken, zoowel van Europeeschen als van Inlandschen landbouw, waarbij de rijstvoorziening in het kort wordt behandeld.

Eveneens worden in het kort de uitvoerhandel, de scheepvaart en de invoerhandel behandeld.

Melding wordt gemaakt van de uitbreiding der industrie en plannen tot oprichting van papier-, textiel-, lucifers-, glas- en aardewerkfabrieken, een cocaine-, jodium- en een spiritusfabriek. (Deli Ct.)

Naar aanleiding van de voorspelling van de Ned. Handel Mij., dat de Indische producten op den duur weder tot de oude markt terug zouden keeren, welke verwachting niet te gewaagd zal blijken te zijn geweest, schrijft de „Java Bode“ — in haar hoofdartikel „Depressie“ het jaarverslag besprekend — o.m.:

Wij hopen, dat die voorspelling niet in vervulling zal gaan. Indië heeft, ten gevolge van den oorlog, zich een eigen markt van zijn producten geschapen. Er is geen enkele reden om Indië die markt te ontnemen. Ook in dat opzicht heeft Indië reeds een eigen weg gevonden. Het moge voor Nederland wellicht onvoordeeliger zijn om de Indische producten in Nederland op de wereldmarkt te brengen, Indië heeft er te veel voordeelen van — niet alleen in financieel opzicht — om de eigen markt te behouden.

Over den algemeenen economischen toestand in Indië schrijft de heer Zeilinga in het jaarverslag van de Javasche Bank, opgenomen in de „Deli Ct.“:

Het spreekt van zelf, dat door de opleving van zaken de speculatie in Ned.-Indië in bijna alle producten zeer toenam, en tengevolge van die speculatie moesten bij een plotselinge daling der prijzen meermalen kunstmiddelen worden aangewend om een sterke daling te voorkomen, ten einde handelaren en speculanten voor een ondergang te behoeden en daarmee eveneens de marktpositie te redden.

In suiker waren het eenmaal zelfs de geraamde plannen om verdere daling van prijzen te voorkomen, die de markt weder in een stijgende richting brachten.

In koffie werden meermalen tijdelijke trusten gevormd, die de marktpositie ophielden. Groote sommen werden door speculanten verdiend.

Algemeen werden in hooge mate de gevolgen ondervonden van de stijgende prijzen van producten. De Inlander ontving voor zijn product meer dan vroeger, de Europeesche cultures evenzoo. Er werd en wordt ook thans nog veel geld in producten van het land verdiend, maar ook de levenskosten stegen enorm, in hoofdzaak door de duurere prijzen van de eerste voedingsmiddelen in vergelijking met vroeger. Artikelen van dagelijksch gebruik, als eieren, kippen, klappers, enz. zijn in vele gevallen in vergelijking met voor den oorlog met 100 pCt. en meer gestegen en er deed zich dan ook in Ned.-Indië, evenals over de geheele wereld, het feit voor, dat de duurere levensomstandigheden een verhooging noodig maakten van de prijzen, die voor de werkkrachten op elk gebied betaald moeten worden. Handel, industrie

Het meest aan te bevelen INDISCH RESTAURANT

LAAN VAN MEERDERVOORT 68, DEN HAAG

Dagelijks geopend van 12 tot 9 uur.

Uitsluitend Indische Tafel.

Directeur: J. VAN GEEMERT.

THE PH. VAN OMMEREN CORPORATION OF NEW-YORK

New York, San Francisco (Cal.),
 42 Broadway. 64 Pinestreet.

belast zich met:

Expeditie :: Assurantie
 Opslag van goederen, enz. enz.

Nadere inlichtingen worden gaarne verstrekt door

PHS. VAN OMMEREN, Rotterdam.

N.V. Brood- en Beschuifabriek

„DE OUDE VETTE HEN“

DEN HAAG
 bij het Stadhuis

Alle soorten Brood, Beschuif,
 Banket, enz.

Lunchroom - Tea-Concert

Naamlooze Vennoetschap

Luxe-Auto Verhuuronderneming

voorheen P. J. JANSEN.

Eenig adres: Koninginnegracht 1°.

(over Hoofd-Ingang Dierentuin)

te 's-Gravenhage.

Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852

Auto's voor Trouwgelegenheden
 ... en Maand-Auto's ...

Dag en Nacht geopend

J. P. C. NICOLAÏ & ZOON

HOF-KLEEDERMAKERS

Kanaalstraat 2 Telef. H. 3146

's-GRAVENHAGE

Hof-, Rijks- en Gemeenteveranciers

Adverteeren doet verkopen

Hotel Café-Restaurant
HET ROOMHUIS „BOSCHHEK”
 Haagsche Bosch Den Haag
 Eigenaar-Exploitant: H. L. P. ALSEM.

Uitstekende Keuken
Gelegenheid tot het geven van Dinners en Partijen

Kegelbanen Tennisbanen
Oprijlaan met Garage

= Indisch Restaurant =
Waroong Djawa
 Kortenaerkade 10 · DEN HAAG · Tel. 4882
Uitzending van Dinners

Maison van Wijk
 Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665
 UITZENDING VAN DINERS vanaf f 1.00
 Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van
 Dejeuners, Dinners en Soupers.
 136 **KOUDE EN WARME SCHOTELS.** J. H. M. KOETS

„Twed”
Hollandsch-Indisch Restaurant
en Tearoom
 Reinkenstraat 76 Tel. H. 2150
DEN HAAG

Dagelijks geopend van 12-8

Hollandsche
..en Indische Tafel..

Restaurant Royal
 'S-GRAVENHAGE
 Lange Voorhout 14 - Telef. 8580

en cultures waren alle wel genoodzaakt hogere betaling voor den arbeid te geven, of een dusdanige regeling te maken, dat het voedsel tot vroegere prijzen kon worden verkregen.

Daarbij kwam dikwijls zeer sterk uit, dat de betaling zoowel van Europeanen als Inlanders in de lagere rangen, de toets der critiek eigenlijk niet kon doorstaan en men heeft er zich over verwonderd, dat de geringe betaling nog zoo lang heeft kunnen bestaan.

Hoogere loonen echter brengen de welvaart niet, omdat het verdiende loon gewoonlijk weder even snel moet worden uitgegeven.

De economische toestand van Ned.-Indië blijft echter in algemeenen zin gezond. De verdiensten in Ned.-Indië waren over het algemeen zeer ruim en de koopkracht ook van den Inlander vrij groot, vooral in die streken, waar, in vergelijking met vroeger, dubbele en driedubbele prijzen werden gemaakt voor de Inlandsche producten, als coprah en andere voedingsmiddelen. Waar de Inlander echter zijn eigen voedsel niet verbouwt of geen product van zijn landbouw had om te verkoopen, speciaal wanneer hij buiten den eigenlijken landbouw staat, had hij het zwaar te verantwoorden; want de verhoogde verdiensten door handenarbeid waren veelal zelfs niet voldoende om op te wegen tegen de zoo sterk verhoogde voedselprijzen.

Het ziekenverpleegstersvraagstuk van Indië.

Sunitram schrijft in een hoofdartikel in de „Loc.” o.m.: Alom verrijzen in Indië de ziekeninrichtingen. Neutrale, confessioneel-protestantsche, roomsch-katholieke, particuliere; met subsidie en zonder subsidie en op sommige plaatsen, als te Jogja b.v., ontbrandt zelfs al strijd over de vraag, wie recht heeft op ziekenhuisbouw en daarvoor te ontvangen steun, de gereformeerden of de room-schen.

En het gouvernement blijft niet achter, maar bouwt zijn ziekenhuizen op de hoofdplaatsen op zoo grootsche schaal en uit zoo ruime beurs — (Weltevreden en Semarang) — dat het een genoegen is daarop te letten. De gewesten zitten niet stil. De Preanger staat aan de spits. Semarang maakt plannen van verstrekkende beteekenis.

Er is een enorme vooruitgang! Met deze ontwikkeling hangt natuurlijk ten nauwste samen het vraagstuk van het verplegend personeel. Want bij den huidige stand van zaken op het gebied van ziekenzorg kan en mag niet meer volstaan worden met ongeschoolde hulp. Men eischt terecht opgeleide, gediplomeerde verplegenden.

De vraag overtreft verre het aanbod.

Het feit, dat de Gewestelijke Raad van de Preanger verpleegsters oproept voor haar ziekenhuizen op een salaris van f 250 à f 500 's maands, spreekt ook een niet mis te vatten taal! Even goed als het verpleegster-honorarium van f 10 daags en alles vrij!

Personeelsgebrek bij den Topografischen Dienst.

Het „Soer. Hbl.” wijst in een voor den Topografischen dienst zeer waardeerdend entrefilet, met nadruk er op, dat ook deze dienst op zeer knellende wijze aan personeelsgebrek lijdt. Aan het slot ontlenen wij: Er bestaan nu plannen om de opengevallen officiersplaatsen bij de triangulatie te doen innemen door een aantal *Duitsche ex-zeeofficieren*. Zonder bedenking is dit plan niet. De werkring bij de triangulatie in de buitengewesten geeft gelegenheid tot een zeer nauw contact met de bevolking. In den jongsten oorlog is wel gebleken, dat vooral Duitschers een dergelijk contact niet altijd alleen en uitsluitend gebruiken ten bate van het Nederlandsche gouvernement. Het gegeven leent zich voor verdere uitwerking, welke het blad hier echter overbodig acht. Het lijkt het blad dan ook twijfelachtig of, hoezeer de goede bedoeling gewaardeerd moet worden, het middel in dit geval niet erger dan de kwaal zal blijken te zijn.

De positie van de Chineesche vrouw.

De „Java Bode” maakt melding van den zelf-

Grand Hotel Restaurant „ALLARO”
 Kruiskade 32 - ROTTERDAM - Telef. 12692
Alle Kamers zijn voorzien van Koud- en Warmwateraanleg.
Huis van den 1sten Rang

GRAND HOTEL COOMANS
ROTTERDAM - HOOFDSTEEG
 Hotel bevat 250 Kamers met stroomend koud en warm water; 30 Kamers met Badkamers verbonden.
Logies met Ontbijt vanaf f 3.25 per persoon
 De aandacht wordt gevestigd op de moderne Tearoom, uitkomend aan den Houttuin en op de daarachter gelegen luxe ingericht Restaurant BRISTOL
 De Directeur - H. HOLTHAUSEN

moord van een Chineesch meisje, dat op Mang Besar (Batavia) zich door het hart schoot. Dat is korten tijd, het derde Chineesche meisje, dat eind maakt aan haar leven, omdat zij weigerde trouwen met den man, die door de ouders voor haar was uitgezocht.

Het eerste meisje maakte door ophanging een einde aan haar leven, het tweede nam vergift in, het derde schoot zich dood.

Eenige jaren geleden hebben wij — gaat het voort — een kort artikel gewijd aan de positie van de Chineesche vrouw, en er op gewezen, dat de ontwikkelde Chineesche meisjes gedwongen worden tot een huwelijk met den eersten den besten man door de ouders gekozen, terwijl zij niet beslismogen.

Wanneer zal ook in de Chineesche wereld het grip doordringen, dat de vrouw vrij moet zijn in haar keuze?

UIT DE INDISCHE PERS.

Een opvallende arrestatie. In de „Neratja” van Mei 1920 bespreekt de correspondent H. R. van de bladzijde de plotselinge in hechtenisstelling van M. Soetadirdjo, een gewezen assistent-wedono.

Hij is reeds op hoogen leeftijd en bij de bevolking van Bantam wel bekend.

Zijn woonplaats is de dessa Karagilan (Serang). Den 10en Mei 1920 werd hij 's morgens ten 7 uur door den assistent-wedono van Karagilan, vergezeld van 12 gewapende politiemannen, in de boeien geslagen en naar Serang gebracht.

De oorzaak, die tot deze arrestatie aanleiding zou geven, is niet bekend, doch hij verdacht werd van deel te hebben genomen aan den in de maand Maart 1920 plaats gehad hebbenden brand in het gouvernementsrijtschuur van Karagilan, waarbij een hoeveelheid padi van ongeveer 100 picol verloor ging.

Als eerste dader werd gevat de inlander Mohamad Nawawi van Karagilan, doch bij het onderzoek door den assistent-wedono van die plaats, bevestigd door de 2 verklaringen van de personen Tahir en Saleh, zou gebleken zijn, dat M. Soetadirdjo in dien brand betrokken zou zijn geweest.

Het is niet de bedoeling van den schrijver de zaak zelve te bespreken, doch wel meent hij te moeten opkomen tegen de wijze, waarop de assistent-wedono van Karagilan is opgetreden, meer in het bijzonder ten aanzien van M. Soetadirdjo, door hem zoo spoedig in de boeien te doen slaan.

De Instructie van de prijajis toch, schrijft in geval van misdrijf onderzoek voor, dat zulk een voorloopig onderzoek met geduld, dus op bezadigde wijze, op plaats vinden en dat de beschuldigde tegelijk met de stukken van voorloopig onderzoek zal worden opgezonden.

Ook staat in het Inlandsch Reglement voorgescreven, dat, wanneer de beklagde zich aan bepaalde misdrijven heeft schuldig gemaakt, waarop in het wetboek van Strafrecht voor Inlanders bepaalde straffen zijn vastgesteld, hij eerst, na gehoord te zijn, met de noodige bescheiden naar de bevoegde autoriteit mag worden opgezonden, terwijl de Regent van alles op de hoogte moet worden gesteld.

De assistent-wedono van Karagilan is ten deze ten aanzien in gebreke gebleven en dat zal er wel toe hebben bijgedragen, dat M. Soetadirdjo ter hoofdplaats Serang op vrije voeten werd gesteld en naar zijn dessa werd teruggezonden.

Het publiek kan uit dit optreden wederom zien hoe het in de praktijk bij voorloopige arrestaties, ten gevolge van gebrekkige kennis van bepalingen bij de politie-autoriteiten, dikwijls toegaat.

Het kan in de praktijk natuurlijk wel voorkomen, dat men, ter voorkoming van erger, terstond tot in hechtenisstelling moet overgaan, doch dan heeft men gewoonlijk te doen met bepaalde misdadigers.

Doch dat is M. Soetadirdjo niet. Integendeel, hij is een persoonlijkheid, die geëerd is in zijn familiekring en bij zijn dorpsgenooten en die, als oud-

Parkhotel
 van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.
EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
 Centrale Verwarming, Electrisch Licht, Baden, Rustige ligging.
 Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

G. J. R. VAN DER GAAG & Zoon
 GROENMARKT 27
 TELEPHOON No. 2512

DROGERIEN   CHEMICALIËN
 DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS

COMPLETE MEUBILEERING   BEHANGERIJ

Centraal Meubelmagazijn
 = „DUINOORD” =

Reinkenstraat 25 DEN HAAG - Tel. H. 2624

STOFFEERDERIJ   MEUBELMAKERIJ

DE ALGEMEENE
 SPAARVERZEKERING

ANNA VAN SAXENPLEIN 3
 's-GRAVENHAGE

Opgericht   .... 1907 ....

Coöperatief Spaarsysteem

Alléén in 1919
 werd ingeschreven voor
Drie Millioen Gulden

VRAAGT GRATIS BROCHURE! 199

hebben, dat de reuzenloonen, die op Cuba aan de werklieden in de rietvelden in de laatste twee jaren werden uitbetaald, eveneens aanmerkelijk zullen gekortwikt worden, wat evenzeer de terugkeer van zeer vele Curaçoaenaars van daar ten gevolge kan hebben of dat de trek naar Cuba van onze eilanden ten minste aanmerkelijk bekoeld wordt.

Stroohoeden.

Voor onze arme hoedenvlechtsters is het tegenwoordig een ongekende tijd. Sinds verscheidene weken staat de prijs der staplehats vrij hoog en hooger dan ze sinds jaren genoteerd stond. Nu staan zij reeds voor 6 fl. per dozijn geprijsd. Dat beteekent nog wel niet, dat iedere koopman voor elke ordinaire hoed 50 cts. betaalt. Maar toch wel, dat men voor een *redelijk goed* gevlochten ordinaire hoed bij *sommige* opkoopters allicht dien prijs bedingen kan. Het vlechten van fijne hoeden raakt bij sommige vlechtsters bij zulk een stand der markt wel meer op den achtergrond, vooral omdat het niet gemakkelijk is voor een dragelijken prijs eerste klas stroo machtig te worden. Bij den tegenwoordigen duren prijs der levensmiddelen is deze prijsstijging der staplehats een ware uitkomst. Het is te hopen, dat deze prijzen nog lang mogen standhouden.

Opghelderd?

De *Amigoe* ontleent aan de *Maasbode* het volgende bericht:

„In de op 6 Juli j.l. gehouden jaarlijksche algemeene vergadering van aandeelhouders werd de balans goedgekeurd en de heer H. J. Cornelius Cohen als commissaris herkozen. Verder werd besloten tegen de Exploitatie-Mij. van Zoutmeren op het eiland St. Martin, die tot dusverre de exploitatie uitoefende, dusdanige maatregelen te nemen, welke de directie oirbaar zal achten, om haar te dwingen, hare verplichtingen tegenover de Mij. tot Zoutwinning na te komen.”

En vervolgt dan: „Erg duidelijk is dit bericht niet. De „Exploitatie-Maatschappij van zoutwerken op het eiland St. Martin” dateert van 1868, die de concessie overnam van den heer Perrinon, oud-gouverneur van Martinique. Welke de Maatschappij van Zoutwinning is en van welk jaar deze dagteekent, kunnen wij niet beslissen. Misschien is dit de naam van de firma L. A. van Romondt's Sons van 1907.”

Kan het volgende onze collega inlichten?

De *Maatschappij tot Zoutwinning op het eiland St. Martin* is opgericht in 1859. Zij is houdster der concessie door de Fransche regeering verleend aan de firma A. F. Perrinon et Comp. en van die door de Nederlandsche regeering verleend aan den heer F. A. Perrinon, terwijl de *Exploitatie-Maatschappij van Zoutmeren op het eiland St. Martin*, opgericht in 1868, ten doel heeft het exploiteeren der zoutmeren van eerstgenoemde *Maatschappij tot Zoutwinning op het eiland St. Martin*.

Van de „Exploitatie-Maatschappij” zijn, zooals onlangs in den Kolonialen Raad werd meegedeeld, in 1907 alle aandelen in handen van de firma L. A. van Romondt en Sons gekomen. Het bericht in de *Maasbode* zal nu wel niet meer onduidelijk zijn. Aan dividend keerde de „Exploitatie-Maatschappij” uit sedert 1872, 1876 en 1877 telkens 6 pCt., 1883 5 pCt., 1884 4 pCt., 1885 en 1886 3 pCt., 1887 en 1888 6 pCt., overigens nihil.

Ingediend is een wetsontwerp tot voorziening in het kastekort van den Curaçaoschen dienst hier te lande gedurende de jaren 1920 tot en met 1922.

Het bedrag, tot hetwelk de minister van financiën bevoegd was, bij het openen van credieten aan zijn ambtgenoot van koloniën, ten behoeve van de kolonie Curaçao, het tegoe van die kolonie in 's Rijks schatkist te boven te gaan, bedraagt f 500.000.

Het is gebleken, dat dit bedrag niet alleen voor het loopende jaar, waarin reeds overschrijding daarvan heeft plaats gehad, doch ook voor de eerstvolgende jaren, waarin belangrijke uitgaven worden verwacht, niet toereikend zal zijn. Met het oog hierop komt het

Wed. G. STREITWOLF
 Noordeinde 105, 's-GRAVENHAGE, Tel. H. 2413

GUMMI SPONSEN
 SPONSEN ZAKKEN
 BADMUTSEN

De militairen, die niettegenstaande het smalen op toenmalige militaire politie, toch nog bij de herorganisatie een flink contingent van de politie leven vormen, gaan nu terug naar het garnizoen, omdat zij daar beter betaald worden. En waarlijk, hoe men verwacht, dat er geschikte ordebezoekers gevonden kunnen worden, die van f 700 per jaar, dat is nog geen twee gulden per dag, moeten bestaan. En rekent men den duurtetoelag zelfs op 50 pCt. van het inkomen, dan komt er toch nog maar een gulden bij, in totaal dus drie, zegge drie gulden per dag. Dit nota bene voor een man, die wellicht een gezin heeft, en met niet al te groote tusschenruizen, de nachtwacht moet betrekken, waarvoor extra kosten voor behoorlijke voeding niet achterwege kunnen blijven.

Tengevolge van de gesignaleerde omstandigheden het aantal manschappen, thans bij de politie dienstloze, zoo belangrijk afgenomen, dat het de vraag is of de overgeblevenen nog wel in staat zijn den dienst gaande te houden, totdat er gegadigden zich voordoen. Zijn onze inlichtingen juist, dan zijn er verschillende politiestellen, waarvan de bezetting uit twee man bestaat.

Wanneer dit waar is, en wij hebben geen reden aan de betrouwbaarheid van onzen zegsman te twijfelen, dan zal men ons toch wel toegeven, dat de stand slecht, zeer slecht is.

Wij volstaan met het verzoek aan het Bestuur om spoedigste maatregelen te nemen, dat wij althans een deugdelijk politiedienst kunnen bezitten. De belastingbetalers mogen toch wel verwachten, dat hun eigendommen beschermd worden door een goede politie, waarvan de manschappen een menschwaardig bestaan hebben!

De „Amigoe” weet mee te deelen, dat concessie is aangevraagd voor een autobusdienst naar de buiten-districten en in de stad.

Tot de geridderden van 31 Aug. l.l. behoort ook de heer Pater L. A. M. J. Jansen, die bevorderd is tot officier in de Oranje-Nassau-orde. De „Amigoe” brengt dit in verband met het feest der Dominicanermissie. Pater Jansen is n.l., volgens dit blad, de oudste missionaris in levens- en dienstjaren der paters, in de kolonie werkzaam.

De Koloniale Raad heeft o.m. gelden toegestaan voor de opleiding van Curaçaosche jongelieden aan de geneeskundige school te Paramaribo.

Volgens een bericht in de „Amigoe” van 28 Aug. l.l. zijn tot November alle plaatsen naar New-York op de K. W. I. M. en Red. D.-booten bezet.

Aan hetzelfde blad van 4 September l.l. ontleenen wij nog de beide onderstaande berichten:

Suiker.

De vorige week kwam hier plotseling het bericht, dat op de Markt te New-York de prijs van de suiker van 23 dollarcent tot 8 dlc. gedaald was.

De reden van die plotselinge daling moet volgens sommigen hierin gezocht worden, dat Duitschland een enorme hoeveelheid beetwortelsuiker tegen lagen prijs op de markt geworpen heeft en dat Japan zijn suiker reeds tot in de landen aan de Middellandsche zee aflevert, natuurlijk eveneens tegen veel lageren prijs dan de wereldmarkt in den laatsten tijd aanwees.

Algezien natuurlijk van de particuliere belangen der suikerlords, wier woekerwinsten nu wel een einde nemen, kunnen wij ons niet anders dan verheugen over dat terugkeeren der suikermarkt tot meer normale verhoudingen.

Den arme en den burgerman zal die prijsdaling zeer ten hoogste welkom zijn.

Naar wij vernemen, zijn hier in de stad de detailprijzen der suiker in de laatste dagen met ongeveer 20 cts. per pond gedaald.

Voor Curaçao kan deze daling ook wel tot gevolg

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers- en vrachtgoederendienst

de havens in den Nederlandsch-Indische Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië.

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

MARX & Co.'s BANK

ROTTERDAM: Zuidblaak 56. 's-GRAVENHAGE: Kneuterdijk 13.

Belast zich met incasseeringen op het Binnenland en Buitenland.

Koopt en verstrekt wissels en cheques op het Buitenland.

Verstrekt handelscredieten tegen zakelijk onderpand. Bezorgt telegrafische uitbetalingen.

Belast zich met de uitvoering van Effecten-orders. Verhuurt aan hare clientèle Safe-loketten.

Neemt gelden à deposito tot wekelijks te announceeren rente.

NED.-IND. ESCOMPTO MAATSCHAPPIJ
 OPGERICHT IN 1857.

KAPITAAL . . . . . f 50.000.000.—
 waarvan geplaatst . . . . . f 45.000.000.—
 RESERVEFONDS . . . . . f 9.000.000.—

Hoofdkantoor: BATAVIA.

AGENTSCHAPPEN te: Soerabaia, Soerabaia-Simpang, Semarang, Weltevreden, Padang, Bandoeng, Cheribon, Macassar, Djokdja, Medan, Tegal.

AMSTERDAM 's-GRAVENHAGE
 Keizersgracht 573/5 Prins Hendrikplein 14

**BANKZAKEN IN HET ALGEMEEN
 UITVOERING VAN EFFECTENORDERS**

RENTE VOOR DEPOSITO's

m. 1 dag opzegg. . . . . 2 pCt	gedur. 3 mndn vast 3 pCt
m. 10 dagen „ . . . . . 2 1/2 „	gedur. 1 jaar vast. . . . . 4 „
gedur. 1 mnd vast 2 1/2 „	

UTRECHTSCH BANKVEREENIGING
 OPGERICHT 1873.

Kromme Nieuwe Gracht 20   UTRECHT

Behandelt alle Bankzaken.

Verhuurt loketten in hare Brand- en Inbraakvrije bewaarkuis.

De Directeuren: ANTON M. DE LERUW
 W. RLIJKSEN Gzn. 211

Bank-Associatie

Wertheim & Gompertz 1834 en Credietvereniging 1853.

ALLE BANKZAKEN. 107

Kapitaal en Reserves f 11.500.000.— Twintig Kantoren

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162A.

TEL. 4782.

DEN HAAG.

BALANSCONTROLE BELASTINGZAKEN INRICHTEN EN CONTROLEEREN VAN ADMINISTRATIES

H. A. VERHEIJ

LID NEDERLANDSCHE BOND VAN ACCOUNTANTS

VONDELKERKSTRAAT 17

TEL. Z. 3603 AMSTERDAM

Monarch

Schrijf- machine

HOOFDAGENTEN
HEYENBROCK HASELAGER & C
AMSTERDAM-ROTTERDAM
DEN HAAG

N.V. MEUBELFABRIEK V/H LE COINTRE & CO.

*Ameublementen
Belimmeringen
Gordijnen
Tapijten*

Modelhuis: Oude Molstraat 32
S-GRAVENHAGE

International Electric en Machine Cy
V/H R. GEERAERTS-REUTER

Licht
Kracht
Zwakstroom
INSTALLATIEN

S-GRAVENHAGE LEIDEN.
Prinsestr. 6a, Tel. H. 8093 Mare 70, Tel. 1118

geraden voor, het bedrag van een half miljoen gulden voor het loopende en de beide volgende jaren te verhooogen tot f 2.000.000. (N. R. Ct.)

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Reorganisatie van den Franschen oppersten raad der koloniën.

De Fr. minister van koloniën, Albert Sarraut, heeft een wetsontwerp tot hervorming van den oppersten raad der koloniën aangeboden, waarvan hij groote verwachtingen heeft.

Bij decreet van 19 October 1883 werd een raad van dien naam ingesteld bij het toenmalige ministerie van marine en koloniën. 't Was een adviseerend lichaam, samengesteld uit mannen in wier ervaring of kennis groot vertrouwen werd gesteld. Tot 1886 voldeed de raad aan zijn roeping, nadien werd hij echter niet meer samengeropen. Wel werden wijzigingen in de organisatie gebracht, werden leden benoemd, werd hun aantal zelfs uitgebreid, maar de raad vergaderde niet meer. In 1896 werd een permanente commissie uit den raad gevormd, die enkele keeren zitting hield, maar die dit na 1897 ook geheel naliet. Intusschen kiezen die Fr. koloniën, welke geen afgevaardigde in de Fr. Kamer hebben, trouw hun vertegenwoordiger in den raad en benoemt de regering even trouw 't aantal leden, dat zij daarvoor aan te wijzen heeft. Niet minder dan 146 leden hebben zitting in dit koloniale orgaan, dat sedert 34 jaren niet meer functioneert.

Van de redenen, die opgegeven worden voor dit stilliggen, vermelden wij, de moeilijkheid om zooveel personen, die 't lidmaatschap als een bijbaantje beschouwen, bijeen te doen komen. Zelfs van de kleinere commissie bleek 't vervullen van een taak, die omvangrijke studie vergt, te veel verwacht. Het losmaken van 't Departement van Koloniën van dat van Marine, riep een goed georganiseerde staatsinstelling in 't leven, die zich best in staat achtte over de aangelegenheden van 't zich juist in dezen tijd uitbreidend koloniaal gebied en de daarmee verband houdende vraagstukken, te oordeelen, zonder 't advies van den kolonialen raad noodig te vragen. De decentralisatie bracht 't beleid en de gelegenheid tot adviseeren grootendeels naar de koloniale besturen zelf over. Het Parlement voelde ook de behoefte aan adviezen van een speciaal kolonialen raad niet. Het gaf nu zelf meer aandacht aan hetgeen in de koloniën voorvalt, het kreeg door de commissies, die de begroting en de financiën te behandelen hadden, en door de verslagen der rapporteurs over wetsvoorstellen, genoeg gegevens, om naar een aanvulling voor den oppersten kolonialen raad niet meer te verlangen.

En toch ondervonden zoowel 't Departement van Koloniën als andere Departementen de behoefte wel aan adviezen van buiten het departement staande personen, die als speciale kenners gelden van een speciaal koloniale aangelegenheid of van het bijzonder koloniaal belang, dat in een zaak kan gelegen zijn. Die behoefte leidde er toe commissies of comité's te benoemen, wier aantal alleen voor 't departement van Koloniën, momenteel het veertigtal nadert. Daar verschillende van die commissiën en comité's weer samenwerking zoeken, bestaat er zoo iets als een werkende raad van losse onderdeelen, naast den werkelozen oppersten raad.

Minister Sarraut is de meening toegedaan, dat als de opperste raad zelf bewezen heeft in zijn tegenwoordige samenstelling geen reden van bestaan meer te hebben, hierin nog niet opgesloten ligt, dat er in Frankrijk geen plaats meer zou zijn voor een hervormden kolonialen raad. Integendeel, hij wil die hooge instelling behouden en haar laten berusten op deze twee beginselen: a. noodzakelijkheid om de continuïteit te verzekeren van de inzichten betreffende de algemeene leiding en betreffende de wijze om de innerlijke waarde van het koloniaal gebied tot haar recht te doen komen; b. noodzakelijkheid om een vruchtbaar en doorlopend contact te onderhouden tusschen de Fransche gedachte en het koloniale leven.

Deze beginselen uitwerkende, zegt de toelichting bij 't wetsontwerp o.a.: De bevestiging van een reusachtig koloniaal gebied, verspreid over alle deelen van de aarde, met vergaande ethnische, geografische en politieke verscheidenheid der samenstellende landen, legt aan 't Departement van Koloniën een reeks vraagstukken voor, op staatkundig, krijgskundig, economisch, juridisch, financieel, administratief, sociaal gebied, waarbij het hoofd van het Departement, hoe bekwaam ook, niet kan nalaten den raad in te winnen van personen, die als deskundigen gelden in de betrokken kwesties.

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND”

AMSTERDAM.

PASSAGIERSDIENST

van Amsterdam via het Suezkanaal naar SABANG, BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA, SEMARANG en SOERABAIA.

Ook moet het bestaan van een orgaan, dat deze vraagstukken tot onderwerp van voortgezette arbeid maakt tot aan hun oplossing toe, een gewenscht correctief zijn tegen het afbreken van gedane inspanning of het verloren laten gaan van op touw gezette ontwerpen, zoals te vaak het geval is door mutatiën in de regering.

Tot nu toe bestaat er voor 't Departement van Koloniën geen organisme, dat door de grillige ministerieafwisseling heen voor vastheid van politiek zorgde, dat een voortgezet koloniaal beginsel in het geheel van ontwerpen en der verwezenlijking tot zijn recht zou komen. De onderdeelen van het departement werken te veel op fragmentarische gegevens uit de koloniën die hun zelf onbekend zijn.

Aan dit laatste evel is onlangs al tegemoet gekomen door de vroegere geografische afdelingen samen te brengen in één directie der politieke aangelegenheden, centrum van waarneming en centrum van beleid van 't koloniale beginsel. Maar om het den optredende minister nog te vergemakkelijken spoedig op de hoogte van zijn taak te zijn en in de getrokken lijn voort te werken, kan een opperste koloniale raad hem omtrent de bestaande werkelijkheid, la réalité koloniale, inlichtingen verschaffen, welke die van de directie der politieke zaken op gelukkige wijze aanvullen.

Bovendien, en vooral, moet het als een te waardeerbare aanvulling gelden, van hetgeen de economische afdeling van het departement presteeren kan, wanneer een orgaan beschikbaar is, dat raad kan geven betreffende de meest praktische wijze om de rijkdommen van het koloniale gebied tot hun recht te doen komen.

Hierbij dringt het vraagstuk, hoe de koloniën kunnen werken tot de economische en financiële opheffing van Frankrijk sterk naar voren.

Eindelijk meldt ook de vraag zich aan, betreffende de omzetting of herziening van de te oude en te bekrompene administratieve wetgeving, die de ontwikkelende overeenkomstig den modernen vooruitgang dikwijls meer belemmert dan bevordert. De aanpassing van de koloniale wetgeving aan de evolutie-eischen van samenwerking met bestuurders, die het koloniale leven hebben meegemaakt, van uitnemende rechtsgeleerden. Dit kan 't werk niet wezen van ministerieele bureaus. De taak worde toevertrouwd aan een comité van uitgezochte juristen, koloniale administrateurs en vertegenwoordigers der groote staatsadministratiën.

In zijne uiteenzetting brengt de minister de vraagstukken, waarover adviezen van den oppersten kolonialen raad ingewonnen zullen worden in drie categoriën samen: politieke-, economische vragen, en die van administratieve, juridischen of financieelen aard.

In overeenstemming hiermede zal de conseil supérieur des colonies uit drie van elkander onafhankelijke afdelingen bestaan.

a. Le haut-conseil colonial beweegt zich op 't gebied der kwestieën betreffende de soevereiniteit en de algemeene politiek, zooals deze ontstaan door 't grondwet, de veiligheid en de ontwikkeling van 't koloniaal gebied. Door deze bestemming en zijne samenstelling, uit de oud-ministers van koloniën en de oud-gouverneur-generaals, beantwoordt hij aan de gedachte der continuïteit.

b. Le conseil économique des colonies moet het contact bevorderen tusschen de koloniale productie en de markt in 't moederland. Hij zal worden samengesteld uit praktische mannen, die naam hebben als kolonist, handelaar, voorzitter van een Kamer van Koophandel, industrieel, landbouwkundige, ingenieur, financieel, reeder, schrijver, vertegenwoordiger van een koloniale vereeniging, enz.

De instelling, waardoor de koloniën bij de nu bestaande regeling vertegenwoordigers kiezen in den Oppersten kol. raad, wordt overgenomen in de nieuwe organisatie. Het mandaat zonder beteeckenis, moet echter een worden van groote waarde.

Tijdelijke vertegenwoordigers van de departementale kunnen aan den raad worden toegevoegd. De economische raad zal in 6 afzonderlijke secties worden verdeeld.

c. Le conseil de législation coloniale. Over de taak en de samenstelling van dezen raad is boven reeds 't een en ander gezegd. De door de koloniën gekozen vertegenwoordigers in de conseil supérieur des colonies hebben ook zitting in deze afdeling, waarvoor de departementale justitie en financiën, de Raad van staten en de Rekenkamer ook tijdelijke vertegenwoordigers kunnen aanwijzen.

De opperste raad wordt een zuiver adviseerend lichaam, hij ontnemt in geen enkel opzicht iets aan de verantwoordelijkheid van den minister tegenover de

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYLS & ZONEN - ROTTERDAM

Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met aansluiting naar alle havens in den IND-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien van draadloze telegrafie en onderwater-kloksignaal

October
EDERLA
STERDAM
Ampe
Cherif
Kobe,
Pekal
hai, S
Wette
taal / 4
watervoc
nie-versl
Technisch
de bi
commissie
B. G.
Maand
gsc o
Tentana
den Kl
entio op
het Zer
nebieer
recht. —
W. Flieri
De Ma
ten Z
D. Pol
Wieling
W. Br
rgaar
gsv
—1920,
dingshos
Het Augu
kel ov
otbloem
note, wit
gemen zo
groot (m
ren). —
een arti
leven de
chrift ove
Verder
normale
elen); on
Inhoud v
Pangoer
van M
die Ser
gres te
sich
radhijn
Prin
gelen, de
sch-Mo
ngs of lief
Het Nr.
en het bez
— Ev
ants intere
ma bezi
Nr. 16
de nie
zonder
stelling
bezwaa
beeld
nad, na
Aanne
Kal
De firma
reer
zien.
goud d
eur uit
gestal,
stypen
stakking
de onde
overg
stjes; I
papier,
vorige
den de
nische
iender v
it opz
en bew
ingel
rijken v

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK
 AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVENHAGE

Ampenan, Bandoeng, Bombay, Calcutta, Cheribon, Gorontalo, Hongkong, Indramajoe, Kobe, Makassar, Medan, Menado, Palembang, Pekalongan, Probolinggo, Semarang, Shanghai, Singapore, Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden.

Kapitaal f 45.000.000.- Reserven f 32.000.000.-

POSTCHEQUE & GIRODIENS

Voor het saldo, dat een rekeninghouder op zijne postrekening heeft, is het Rijk aansprakelijk. Neemt dus gerust eene postrekening

Rotterdamsche Bankvereniging
 Kapitaal en Reserven f 105.000.000.-
 (t. w. : kap. f 75.000.000.— en reserve f 30.000.000.—)

ROTTERDAM AMSTERDAM 's-GRAVENHAGE

Boompjes	Rokin	Mauritskade
Coolsingel	Zaandam	Besuidenhout
Delfshaven		Knouterdijk
Feijenoord		Naaldwijk
Schiedam		Rijswijk
Vlaardingen		Scheveningen

Handelscredieten.
 Voerschotten in rekening-Courant.
 Deposito's.
 Cheque-Rekeningen met rente-vergoeding.
 Gelegenheid tot open en gesloten bewaargeving.

SAFE-DEPOSIT.

watervoorziening, naar aanleiding van het Decentralisatie-verslag 1918-19, door ir. F. W. Th. van Oordt. Technisch onderwijscommissie (handelt over 't advies van de bij Gouv. besluit van 6 Maart 1918 ingestelde commissie). — Karang als onderlaag voor wegen, door B. G. Escher.

staande de prijs eenigermate is verhoogd (wat is niet duurder geworden!) en thans gesteld op f 3.50.

Zendingsperiodieken.
 Maandblad der samenwerkende Zendingsscorporaties. Oct. 1920: Ziekenverzorging Tentana (Posso), door H. Zuppinger. — De onheilen den Kloet. — Indruk van een Voorgangers-conferentie op Oost-Java, door J. M. S. Baljon. — In en het Zendingsbureau. — Op bezoek bij de familie Genebier in Balaang-Mongondou, door A. J. C. Reijheringeringen uit Ned.-Indië, door Mr. W. Flieringa (vervolg: West-Nieuw-Guinea). De Macedoniër. 1920. Nr. 9-10: Midden-ten Zuiden. Het land en zijn bewoners (vervolg), door D. Pol. — De Zending op de catechisatie, door J. Wielinga. — Christelijke Javaansche literatuur, door W. Breukelaar.

De Indische Mercur.
 Hoofdzakelijke inhoud van Nr. 41: Overzicht over de klappervezel-nijverheid op Ceylon en aan de Malabar-kust en vergelijking der daarbij bestaande toestanden met die in Ned.-Indië. Voordracht, gehouden in het Koloniaal Instituut, door Dr. A. J. Kluyver. — Magnesiet (overzicht van Nr. II der Mededeelingen betreffende Indische delfstoffen en haar toepassingen), door v. R. — Kedirische Landbouw-Vereeniging (uit het jaarverslag over 1919). — Overzicht van den productenhandel op Java gedurende het eerste halfjaar van 1920 (vervolg). — Kultuurberichten. — De overzeesche handel na den oorlog. — Kleine mededeelingen. — Opgave van rubber-literatuur door de afd. Handel van het Koloniaal Instituut.

Jan Pietersz. Coen.
 Bij Martinus Nijhoff te 's-Gravenhage is verschenen het tweede deel van „Jan Pietersz. Coen. Bescheiden omtrent zijn bedrijf in Indië, verzameld door Dr. H. T. Colenbrander. Uitgegeven door het Kon. Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië.” Bevatte het eerste deel de brieven van Coen aan zijn Meesters in het vaderland, in het tweede worden de brieven en andere uitgaande stukken door Coen in zijn hoedanigheid van president der loge te Bantam en directeur-generaal, en vervolgens van gouverneur-generaal, naar verschillende kartieren van Indië gericht tot 31 December 1620, voor zoover zij in het Algemeen Rijksarchief te 's-Gravenhage voorkomen. Van het oorspronkelijk voornemen, in dit deel de uitgaande stukken tot Coen's vertrek uit Indië in 1623 op te nemen, moest door Dr. Colenbrander worden afgezien; het zou te omvangrijk zijn geworden, en telt thans reeds 816 bladzijden. Aan een overzicht of bespreking durven we ons niet wagen; om eenigszins te voldoen aan den eisch: den lezer zelfs maar een oppervlakkig denkbeeld te geven van den rijken inhoud, zou de ons toegestane plaatsruimte verre moeten worden overschreden.

Nationale Bankvereniging 187

Kapitaal en Reserven f 7.200.000.-

Hoofddirectie en Centrale Administratie te Utrecht.

Alkmaar	Geldermalsen	Purmerend
Alphen a/d Rijn	Gouda	Sehagen
Amersfoort	Groenlo	Schoonhoven
Apeldoorn	Groningen	Sliedrecht
Arnhem	Haarlem	Sneek
Assen	Harlingen	Stadskanaal
Barneveld	Heerenveen	Terneuzen
Bodegraven	Heider (den)	Tholen
Borculo	Hengelo (O.)	Tiel
Boskoop	Hoogeveen	Uithoorn
Oesvorden	Hoogeveen	Utrecht
Culemborg	Hoogeveen	Veenendaal
Delft	Hulst	Veenendaal
Den Burg (Texel)	Katwijk	Vlissingen
Deventer	Leeuwarden	Wildervank
Doetinchem	Leiden	Woerden
Dokkum	Lochem	IJmuiden
Dordrecht	Meppel	Zeist
Drachten	Middelburg	Zierikzee
Ede	Nijmegen	Zutphen
Franeker	Oostburg	Zwijndrecht

DISCONTEEREN EN INCASSEEREN
WISSELS OP BINNEN- EN BUITENLAND

De Tropische Natuur.
 Het Augustus-Nr. bevat een interessant, geïllustreerd artikel over de op Java voorkomende Datura's (de knobloemige Ketjoeboengsoorten, die door haar witte, neerhangende, sterk geurende bloemen zoo de aandacht van een ieder trekken en door groot aantal zulk een bekoring aan het landschap geven). — Prof. Dr. W. Roepke geeft, in aansluiting op een artikel van den hr. Schroo, bijzonderheden uit leven der koembangs (houtbijen). — De hr. C. Klees schrijft over „Tijgervallen, wilde honden en nog wat”. Verder nog korte mededeelingen over „enaties”, normale aanhangsels aan bladeren en bladachtige (bladen); onderling hulpbetoon in de vogelwereld, enz.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.
 Inhoud van afl. 27: Boetonneezen (vervolg), door N. Pangoensen (toevluchtsoord), liefdadigheids-inrichting van Mej. M. Jansz in het district Tajoe der residie Semarang, door Mr. J. H. Abendanon. — Congres te Lunteren (n.l. het 4e congres van het Indisch Verbond van Studeerenden), door Pandoe Radhiningrat. — Postenlevens, door F. J. van der Vliet-Prins. VIII. Rijksraden. — Om de kruiden, door H. W. Bredée (vervolg). — Wat de Javaansch-Mohammedaansche bevolking voor godsdienst of liefdadige doeleinden zoal opbrengt (vervolg).

TAAMS & KEYSER

Bankastraat 10 's-Gravenhage

IN EFFECTEN. 122

Speciale afdeling Incourante Fondsen.
 Cultures - Industrie - Handel.

Ons blad wordt op aanvraag geregeld toegezonden.
 COUPONS. REK-COURANT.

De Reflector.
 Het Nr. van 28 Aug. wijdt een geïllustreerd artikel aan het bezoek van den landvoogd aan Sumatra's Westkust. — Eveneens is geïllustreerd het uit historisch oogpunt interessant opstel: Oud-Bantam en Serang met hun bezienswaardigheden.

Het Nederlandsche Zeewezen.
 In Nr. 16 van dit tijdschrift kwam een artikel voor over de nieuwe havenwerken van Soerabaya, doch het was zonder illustratie eenigszins moeilijk zich een voorstelling van den omvang der werken te maken. Het bezwaar wordt nu opgeheven in No. 19, dat een beeld in vogelvlucht geeft, benevens een plattegrond, naar een teekening in het bezit van de Holland-Aannemings-Maatschappij.

HAARLEMSCHE BANKVEREENIGING 216a

HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER
 BEVERWIJK, BLOEMENDAAL
 EDAM, HILLEGOM, HOOFD-DORP, LISSE, PURMEREND
 IJMUIDEN, ZANDVOORT.....

KAPITAAL EN RESERVE ca f 5.000.000.—

Kalender voor Indië in woord en beeld.
 De firma L. J. C. Boucher te 's-Gravenhage heeft reeds haar wandkalender voor 1921 het licht zien. Op het stemmige, dof-groene schild is goud de titel gedrukt, benevens, daaronder, een voorstelling uit de Javaansche wajang. De bladen, 26 in getal, bevatten zeer fraaie afbeeldingen van types, natuurgezichten en andere op Indië betrekking hebbende voorstellingen, voorzien van onderschriften, welke juist genoeg zijn om overgeslagen te worden bij het bezichtigen der afbeeldingen. De eigenlijke kalender, gedrukt op zeer stevig papier, voldoet o.i. meer aan zijn bestemming dan de vorige uitgaven; thans zijn er op aangegeven niet alleen de Christelijke, maar ook de Chmeesche- en Javaansche feestdagen. Bij onze aankondiging van den kalender voor 1920, wezen we op de onvolkomenheid van het opzicht; dat er thans aan is tegemoetgekomen met het bewijs, dat de samensteller deze leemte mede heeft ingezien. We wenschen den uitgever van dezen fraaie wandkalender een ruim debiet toe, niettegen-

Suriname.
 In de zitting van de Koloniale Staten van 1 September j.l. heeft het lid, de heer W. Kraan, een met

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

Safe-Inrichting. :-:

Crediet- en Effectenbank „die Haghe”

Laan 9 - 's Gravenhage - Tel. H. 8892

ALLE BANKZAKEN

VAN DER HAM & SMITTENAAR

Fred. Hendrikplein 37 - 'S-GRAVENHAGE - Tel. Schev. 2607

Effecten, Coupons, Deposito's,
 Beleeningen, Prolongatiën, Handelscredieten
 Incasso's en Rekening-Courant.

CENTRALE BANKVEREENIGING

Molenstraat 39 - 'S-GRAVENHAGE - Telef. H. 1481

RENTEVERGOEDING VOOR DEPOSITO'S.

Met 1 dag opzegging	2 %
Met 3 maanden opzegging	3 %
Met 1 jaar opzegging	4 %

Zenden op aanvraag een uitvoerig Wekel. Beursoverzicht.
 ADVIES BIJ BELEGGING. 168

HET ASSURANTIEHUIS

— KEIZERSGRACHT 213 —
TELEF. N. 9569, 1498 en Centr. 52 en 2145

AMSTERDAM

Combinatie van Nederlandsche Verzekering Maatschappijen. - Kapitaal f 10.000.000.-

VERZEKERING tegen TRANSPORT-, BRAND- en INBRAAKSCHADEN

Directie: F. A. SOREL

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal . . . . . f 80.000.000.-
Statutaire Reserve 17.353.284.-
Buitengewone Reserve 22.660.000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Trans-
ferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schrifte-
lijke of Telegrafische Credieten. — Reiscredietbrieven. —
Depositio's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van
Effecten en alle andere Bankzaken.

Algemeen Assurantiekantoor DE BAS

Fluweelen Burgwal 6 - DEN HAAG - Telefoon H. 4659

Bezorgt U elke gewenschte verzekering
op de billijkste conditiën.

INTERNATIONALE COMMERCIEELE BANK,

's-GRAVENHAGE, Alexanderstraat 23. 193

KAPITAAL . . . . . Fl. 5.000.000.—
Telefoon: H 7802. Telegram-adres: ACEBANK.
BEHANDELING VAN ALLE BANKZAKEN.

Handel- en Cultuur-Maatschappij

Gevestigd te AMSTERDAM, Prins Hendrikkade 79. 214
Telefoon 49 Noord, Telegram-adres: Amsz, Amsterdam.

IMPORT van alle Nederlandsch-Indische producten.
Neemt op zeer billijke conditiën vertegenwoordigingen aan
van in Nederlandsch-Indië gevestigde firma's.

Belast zich met den verkoop van — en geeft voorschot op
producten als: Tabak, Koffie, Rijst, Oliehoudende Ge-
wassen, speciaal Copra, Sesame Zaad, Grondnoten, enz.

EXPORTEURS van alle voorkomende artikelen zooals:
Textiel-, Papier-, IJzer- en Staalwaren, Sundries,
Levensmiddelen, enz.

BANKIERS: Nederlandsche Handel-Maatschappij.

CREDIET

Levert op elk gebied.
Strenge geheimhouding.
Conditioes zeer vrijgevig
in overleg met den
kooper.

DE RESIDENTIE
119 LANGE BEESTENMARKT 121-123

algemeene stemmen aangenomen motie ingediend, waarbij tot de Staten Generaal het verzoek wordt gericht hare bemiddeling te willen verleenen ter voorkoming van de uitvoering van het besluit tot gedeeltelijke afbreking van den spoorweg, dat de Koloniale Staten in strijd achten met het belang der kolonie.

In de motie wordt o.m. gezegd, dat de Koloniale Staten hun bevreemding uitspreken, dat een zoo gewichtig besluit wordt genomen, zonder dat de wetgevende macht, die de credieten voor den spoorweg-bouw toestond, in de gelegenheid wordt gesteld zich ter zake te doen hooren.

Wij vestigen er de aandacht op, dat ook volgens het in ons vorig nummer aangehaalde artikel uit het *Handelsblad* door het afbrekingsbesluit „op bedenkelijke wijze wordt ingegrepen in wat des wetgevers is, die alleen ongedaan kan maken, waartoe hij eens besluit.”

Onze ruimte gedooft niet al de overwegingen van de motie hier over te nemen.

Op grond van die overwegingen vertrouwen de Staten, dat de Staten Generaal met hen van oordeel zullen zijn, dat het een weinig verheffende politiek is — een politiek Nederland onwaardig — om een spoorweg te bouwen en daarna weer af te breken en dat in ieder geval de proef dient te worden genomen, of de besparing die men door inkrimping beoogt te bereiken, niet te verkrijgen is door een verhooging van het vracht-passagierstarief.

Het zoo even genoemde artikel in het *Handelsblad* concludeerde: „Geef den spoorweg in Suriname een fair chance; dat is ons advies, zoolang niet meer deugdelijke gronden dan het verlies van enkele tienduizenden guldens 's jaars en een ietwat hoogere uitgave in eens voor materiaal-vernieuwingen voor het genomen besluit kunnen worden aangevoerd.”

Om het eindpunt van den spoorweg te bereiken is over de Suriname-rivier een kabelbaan aangebracht. Te onderzoeken ware of de vervanging van de kabelbaan door een vaste brug de exploitatie niet zou vereenvoudigen en goedkooper maken.

Onder „kantoorpraat” in de *Haagsche Post* van 25 September de volgende mededeeling:

„Eenige New-Yorksche bladen berichten dat een vertegenwoordiger der Zweedsche papierbranche met de Braziliaansche regeering onderhandelt over de oprichting van een papierfabriek in den staat Parana, welke naar beweerd wordt een grooten rijkdom aan grondstoffen voor de papierfabricatie oplevert. Als voorwaarde wordt o.a. gesteld, dat de noodige machines vrij van invoerrechten uit Zweden zullen mogen worden ingevoerd.”

Verdiend het geen overweging ook in Suriname onderzoek te doen naar het voorkomen van grondstoffen voor papierfabricatie? Zou dit niet op den weg liggen van onze papierfabrikanten?

De buitensporige papierprijzen wettigen zulk een onderzoek.

In hetzelfde blad een artikel „*Gratis kracht*”, waarin wij het volgende lezen:

„Minder bekend zijn de ebbe-en-vloed-installaties, die eveneens het arbeidsvermogen van plaats van het water in turbines in een meer bruikbare energie omzetten. Het idee is van de Hollanders, die in 1636 een primitieven vloedmolen bij Brooklyn bouwden. Zij hadden een bekken met sluisdeuren voorzien, welke zich automatisch bij vloed openden en bij ebbe sloten.”

Naar aanleiding hiervan sloegen wij in de „*Encyclopaedie van Nederlandsch West-Indië*” het artikel „*Waterwerk*” op, waarin wij interessante mededeelingen over het onderwerp vonden.

In den aanvang der suikercultuur in Suriname werden de molens gedreven door ossen, paarden of muilezels. Naarmate de landen aan de benedenrivieren met haar krachtigen vloed en eb in cultuur kwamen, begon men meer en meer gebruik te maken van waterkracht. In 1677 werd door de Gecommitteerde Raden van de Staten van Zeeland aan Abraham Chris-

tiaens een octrooi verleend voor den tijd van 9 achtereenvolgende jaren „tot het alleen maken en stellen van Wint- en Watermolens mitsgaders handmolens in de colonie van Suriname om met deselve te konmalen het riet waarinne het Suycker wast.”

De aanleg van een „waterwerk” eischte een stelsel van breede kanalen, waarin het rivierwater bij vloed werd ingelaten door de inneemsluis, welke gesloten werd, wanneer het water zijn hoogsten stand had bereikt. Dit aldus geschutte water stroomde bij eb door een nauwe, gemetselde goot en bracht een groot onderslagrad, met een doorsnede van 36—39 voet, in beweging, dat op zijn beurt door een stelsel van kamradere den molen deed draaien.

Er werd alleen bij springvloed gemalen; naar gelang van de ligging der plantage liep de molen langer of korter. Een goed opgesteld en gunstig gelegen waterwerk kon 9 à 10 dagen achtereen malen, in vier dagen vóór, op den dag van en vier à vijf dagen na volle of nieuwe maan; gewoonlijk was de duur iets korter.

Pogingen om de watermolens te verbeteren zijn niet uitgebleven. Reeds onder het bestuur van Gouverneur van Scharphuizen (1689—1696) werd aan den timmerman Jean Pierhattief voor 20 jaren octrooi verleend voor het maken van „soodanige watermolens als hij jegenwoordigh op Waterlandt (eene plantage van den Gouverneur) onder handen heeft gelijk mede die wercken die met ebb en vloed worden maalen.” Die zulk 'n werk wilde oprichten moesten aan Pierhattief 150 gulden betalen en 300 carolusgulden voor een werk dat met vloed en eb kon malen.

De watermolens zijn in Suriname lang in gebruik gebleven; in 1832 waren er nog 70, in 1860 een 30-tal.

Curaçao.

Politie.

Onder dit opschrift schrijft „Voz di Pueblo”: „Een oproeping door den heer Procureur-Generaal naar de betrekking van politieagent tweede klasse met een salaris van f 700.— 's jaars plus een duurtoeslag voor dit jaar, heeft onze aandacht getrokken en van geachte zijde werden wij er op gewezen, dat het zoetjes aan een onhoudbare toestand wordt in de politie. Wij willen ons nu niet verdiepen of en hoeverre de „reorganisatie” van de politie, die al stelselmatig heeft plaats gehad, bevrediging gegeven heeft. Ieder weet, dat de reorganisatie een persoonlijk staatspaardje was, dat bereden moest worden om van de voorafgaande reorganisatie, de militaire politie, te komen.

De herreorganisatie dan, als wij de laatste regeling zoo mogen noemen, heeft alleen tengevolge gehad verandering van naam, maar in wezen bleef de zaak gelijk. Nu werd wel de post van Commandant van de brigade marechaussées bij die nieuwe regeling veranderd in Commissaris van Politie, en daarmee ging gepaard een vermeerdering van het traktement en van het aantal sterretjes op den uniformkraag van den titularis; enkele veranderingen van titels en misschienen ook van salarissen hebben nog plaats gehad, maar daarbij is het ook gebleven.

De politie was en bleef slecht en nu wordt dit omgrif toegegeven door het Bestuur, dat tevoren tegens over den Kolonialen Raad steeds ontkend heeft, dat er iets haperde aan den politiedienst, die in gemoede door iedereen werd aangezien als de slechtste organisatie die er bestond, of nog bestaat.

Het volhouden door het vorige bestuur, dat de politie goed was, was natuurlijk een rem tegen alle verbeteringen en werkte in meerdere gevallen zeer nadelig op de minder conscientieuze manschappen, die eenvoudig hun eigen weg volgden, rekenende ten slotte toch op de verdediging van den kant van de superieuren.

Nu dit bestuur erkent, dat het moeilijk erger kan nu zijn wij natuurlijk op den goeden weg naar verbetering, maar helaas, nu doen er zich omstandigheden voor, die de verbetering moeilijk maken.

Koninklijke West-Indische Maildienst Amsterdam

Passagiersdienst

naar en van SURINAME en CURAÇAO, Br. Gulana, Trinidad, Venezuela, Columbië, Centraal Amerika, Haiti.

October 1
Hier
van
Minister S
kier z
kolon
ken. In
tants
des
gr
pelsge
voor zoov
gekoze
ger of t
open zij
benoen
zitters
aan den t
de besch
le van
gegeve
nere inten
ken
aan afge
zozen doo
naten: Gu
met I
(Oost);
mae; Oce
man; To
Wij herin
gevaardig
ong ook z
Marokko
ezen opzet
nis en M
ken.
De voor
4 jaren
ding ont
oor de kol
wordigd.
Kiezers z
na 6 mas
Maatrege
nkeeloos
waakt. Of
nagemeten
nais word
verla
orgesteld
als een
het v
nien, n
medigen
n inlan
een kl
word
bank op g
heperki
de taa
ster Sarr
aan verm
De voor
z, voor
in de afl
zatzung
nie-pr
maarele
beste
gedee
nair ne
eente
verke
mot, de
gen.
Larin he
ing van 4
ek in 19
nitchers
schrijv
postens
Portug
gen I
snoeg L
snoeg z
gen, d
and-Ang
man. In
in ye
de schr
verkeerde

UITGAVE VAN J. B. WOLTERS - GRONINGEN - DEN HAAG

Zoo juist compleet verschenen:

60L

UIT ONZE OMGEVING

Leesboek voor Surinaamsche scholen door HERM. J. JACOBS, Oud-Onderw. te Paramaribo en JULIUS W. LOBATO, Hoofd v/d Emmaschool te Paramaribo

Getillust. door JAN SÜHL. Vier Deeltjes. Prijs, per deeltje f 0.75. Geen toeslag.

UITGAVE VAN J. B. WOLTERS - GRONINGEN - DEN HAAG

**DRUKKERIJ
TEN HAGEN**

Nobelstraat 20 ∴ Den Haag

Telef. Interc. 2793

*Beleefde aanbeveling voor
de levering van alle voorkomende*

Drukwerken als:

- AANDEELEN
- ADRESKAARTEN
- ADVIESKAARTEN
- BALBOEKJES
- BESTEKKEN
- BILJETTEN
- BORDERELLEN
- BRIEFKAARTEN
- BRIEFPAPIER
- BROCHURES
- CATALOGI
- CIRCULAIRES
- CONTRACTEN
- CONVOCATIES
- DIPLOMA'S
- DISSERTATIES
- EFFECTEN
- ENVELOPPEN
- ETALAGEKAARTEN
- ETIQUETTES
- FACTUREN
- FORMULIEREN
- INTEEKENLIJSTEN
- INPAKPAPIER
- JAARVERSLAGEN

- KANTOORBOEKEN
- KWITANTIËN
- LABELS
- MAANDBLADEN
- MEMORANDUMS
- MENU'S
- NOTA'S
- OBLIGATIËN
- PROGRAMMA'S
- PRIJSCOURANTEN
- RECLAMEKAARTEN
- REGISTERS
- REGLEMENTEN
- REKENINGEN
- SERVETTEN
- STATUTEN
- STROOIBILJETTEN
- TABELLEN
- TEKSTBOEKJES
- TIJDSCHRIFTEN
- VAKBLADEN
- WEEKBLADEN
- WERKSTATEN
- WISSELS
- ENZ. ENZ. ENZ.

**SPECIALE INRICHTING VOOR
GOED OPENLIGGENDE
KANTOORBOEKEN**

**VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS.
WIJNHANDEL**

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuvehaven 34, Tel. 2456.

Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw,

Piet Heimplein, Tel. 1587
1588

123

Bijkantoor: DEN HELDER,

Hoofdgracht 37, Tel. 83

keering van het bedrag van ééne maand aanvangsbezoldiging, voor hen, die in vasten dienst worden uitgezonden, als tegemoetkoming in de door hen verschuldigde huwelijkscontributie aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië, en voor hen, die in tijdelijken dienst uitgezonden worden, als verhooging van de tegemoetkoming in de uitrustingskosten.

De uit te zenden opzichters zijn verplicht de in verband met hunne uitzending voor den Indischen dienst aan hen of te hunnen behoeve dan wel ten behoeve van hun gezin van landswege voldane gelden, wegens tegemoetkoming in de kosten van uitrusting en tegemoetkoming in de aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië te betalen huwelijksbijdrage, overtocht naar Nederlandsch-Indië, zoodra alle andere aan hen ter zake voormeld middelbaar of onmiddellijk van Landswege toegelegde gelden (met uitzondering van genoten bezoldiging en hetgeen daarmede is gelijk te stellen) onverwijld in 's Lands kas terug te storten, ingeval zij niet binnen den hun aan te wijzen termijn naar Nederlandsch-Indië vertrekken, de reis derwaarts moedwillig afbreken of om andere redenen dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering), de werkzaamheden, waarvoor zij worden uitgezonden, niet aanvaarden, dan wel binnen 5 jaar na hunne aankomst in Nederlandsch-Indië uit 's Lands dienst worden ontslagen.

De bezoldiging van een opzichter bij den Waterstaat en 's Lands burgerlijke openbare werken in Nederlandsch-Indië bedraagt f 200 's maands, met 5 driejaarlijksche verhoogingen, elk van f 50 's maands, met dien verstande, dat aan de opzichters, die in het bezit zijn van het getuigschrift van architect, tegelijk met de toekenning van de vierde verhooging, of zooveel tijd daarna als dat getuigschrift zal zijn behaald, eene extra verhooging van f 25 's maands wordt toegekend. Die opzichters kunnen dus als zoodanig eene maximum bezoldiging bereiken van f 475 's maands.

Candidaten, die reeds opzichterspraktijk bezitten, kunnen al dadelijk eene hoogere aanvangsbezoldiging bekomen, die dan berekend wordt door de minimum bezoldiging te vermeerderen met zooveel periodieke verhoogingen als evenredig is aan het aantal jaren, gedurende welke men praktisch werkzaam is geweest na het behalen van het getuigschrift van opzichter bij den Rijkswaterstaat, dan wel dat van bouwkundig opzichter, uitgereikt door de Maatschappij tot bevordering der bouwkunst te Amsterdam.

De opzichters zullen den titel voeren van opzichter 3de, 2de en 1ste klasse, bij eene bezoldiging onderscheidenlijk van f 200 en f 250, f 300 en f 350, f 400 en f 450 's maands.

In verband met de bijzondere tijdsomstandigheden wordt thans in Indië boven de bezoldiging een duurtoeslag toegekend.

Het programma van het aanvullingsexamen, waaraan een opzichter moet voldoen om benoembaar te worden tot architect bij den waterstaat en de burgerlijke openbare werken in Nederlandsch-Indië, is opgenomen in „Indisch Staatsblad” 1919, No. 111.

Het programma van het examen voor architect voor de landsgebouwer is opgenomen in „Indisch Staatsblad” 1919, No. 644.

Bij gebleken goeden ijver en geschiktheid bestaat de mogelijkheid, dat vrijstelling wordt verleend van de bepaling, volgens welke de opzichters 5 jaar als zoodanig moeten hebben gediend, om tot het examen voor architect te worden toegelaten.

De architecten genieten eene bezoldiging van f 475 's maands, met 2 drie-jaarlijksche verhoogingen, elk van f 100 's maands.

De ambtsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten der maand volgende op die, waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

(Nederlandsche Staatscourant van 1 en 2 Oct. 1920, No. 191.)

**Begunstigers, nieuwe Leden, nieuwe
Abonnementen en op peil gebrachte contributies,
sedert Sept. 1920.**

Begunstigers.

per jaar.
Bataafsche Petroleum Maatschappij, den Haag f 250.—

C. P. A. NICOLAI
DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057
hoek Valeriusstraat. 177
Specialiteit in Heeren-Modeartikelen
Ruime keuze. Nieuwste Modellen.

- Oost-Java Rubber Maatschappij, Rotterdam
- Padangsche Handelmaatschappij, Padang
- Haacke en Co., Padang
- Maatschappij t. v. d. z. v. van Houten, Stefan en Co., Padang
- Quittner en Winkelman, Padang
- Gebroeders Vett, Padang
- Handels Compagnie v.h. Dirckse en Co., Menado
- N.V. Handel Maatschappij Wolzak en Meischke, Weltevreden
- N.V. Maatschappij tot Exploitatie der landen Soekaradja, Tjiloean en 5/6 Tanah Baroe, den Haag
- N.V. Cultuur Maatschappij „Langsee”, den Haag

Nieuwe leden.

- F. K. H. Zaalberg, Weltevreden
- J. Haremaker, Voorburg
- Mejuffr. A. P. M. Hamerster, den Haag
- W. H. Bakker, Arnhem
- J. B. H. Soodt, den Haag
- M. J. Doppenberg, den Haag
- P. A. Uhlenbeck, den Haag
- Dr. E. H. van Hasselt, Middelburg
- A. Kolthoff, den Haag
- I. J. L. Kluit, den Haag
- H. W. K. van Ingen, Beverwijk
- J. W. J. van Zwol, Velp
- D. van Schreven, Padang
- D. J. C. van Reenen, Padang
- J. M. Giliam, Padang
- G. J. Aalbers, Weltevreden
- G. Jöbsis, Weltevreden
- L. P. J. Vermeulen, Weltevreden
- Mr. A. A. Galestin, Weltevreden
- N. P. van der Stok, Weltevreden
- G. G. P. de Reuver, Weltevreden
- L. F. van Gent, Weltevreden
- J. Swartjes, Weltevreden
- F. C. W. G. L. S. Holzschuler von Harlach, Weltevreden
- Mr. L. W. H. de Leeuw, Weltevreden
- J. G. C. Gaster, Weltevreden
- A. G. Bauer, Paramaribo
- J. H. Zeiler, Den Haag
- A. Tuyter, Utrecht
- H. Bekink, den Haag
- G. J. G. van Enst, den Haag
- D. H. Engelberts, Rijswijk (Z.-H.)
- Mej. W. Mekern, Haarlem
- Mevr. van Bremen-Huber, Haarlem
- C. J. Flikkenschild, den Haag
- Mevr. van Bremen-Huber, Haarlem
- Th. C. Rappard, den Haag
- W. H. Douglas, Suriname

Nieuwe abonnementen.

- Societeit de Eendracht, Padang
- Oranjéhotel, Padang
- Hotel Central, Padang
- West-Sumatra Hotel, Padang

Op peil gebrachte contributies.

- Mevr. de Graaf-van der Moore, den Haag van f 2.50 op f 5.—
- Mevr. Hamming-van Waardenburg, den Haag „ „ 2.50 „ „
- W. F. Burlage Sr., den Haag „ „ 2.— „ „

M. VISSER,
voorh. A. J. ROEBARD.
Spuistraat 69 - DEN HAAG - Telefoon 5470.
Fabriek en Magazijn van Gouden-, Zilveren en Diamantwerken
REPARATIE-INRICHTING.

G. KERNER & Co.

Opgericht 1890 te Soerabaya.

NATIONSWEG 78 DEN HAAG

Specialiteit in Indische Uitrustingen

Filialen te Batavia en Soerabaya

ALLE LEVERINGEN ONDER GARANTIE.

C.J. NEFKENS, Den Haag

levert U een wagen welke aan iederen eisch voldoet

Showroom: Pletterijkade 13 : Garages: van Diemenstraat 159-165, Tasmanstraat 142-148 : Kanaalweg 95-103
Tel. H. 1854 en Sch. 3137 Briefadres is Prins Hendrikstraat 93

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10-12 v.m. en 2.30-4 nam.

BUROU VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan“, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West“, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: 1 exemplaar 5 cent, porto f 0.01 1/2;
- b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ; Prijs per exemplaar f 0.50 en f 0.04 1/2 frankeerkosten. Werkkring en Vooruitsichten.
II. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
- c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitsichten.
  - I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
  - II. De Geëmployeerde bij de Javasuker-Industrie. (2de, verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
  - III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (Tijdelijk uitverkocht)
  - IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de, verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.
  - V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
  - VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
  - VII. De Vooruitsichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
  - VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
  - IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verb. druk.) Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
  - X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoon dienst in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
  - XI. De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- d. Emancipatie-Toespraak door Th. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. f 0.25, porto f 0.01 1/2.

N.B. Betseld-verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 's-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau Laan van Noordervoort 187, zijn van 10-12 en van 2-4 uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

- Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
- Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
- Kinderyouwe in Indië.
- Indische massage en manieure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
- Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

Dese inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor arbeid aan werkzoekenden, den heer J. A. SORTENS, Buys Ballotstraat 15.

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, mediache hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West“, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

- A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
- Mr. E. RIJKE, Witte Singel 48, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O. en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Maleisch.
- B. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Javaansch. — Maleisch. — Battaksch.
- J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
- B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
- A. H. JANSSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
- Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstuk.
- H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Sragen, res. Soerakarta, Java.

De Haagsche Broodfabriek

„Theario“

Fabriek en Kantoor: **Bilderdijkstraat 139**

LUXEBROOD- EN BESCHUITFABRIEK

met speciale afdeeling **BANKE/BAKKERIJ.**

De Haagsche Broodfabriek heeft in ALLE deelen van de stad EIGEN WINKELS.

Zij staat sedert 1909 voortdurend onder contrôle van het Station voor Maalderij en Bakkerij te Wageningen.

Terwijl Gij rust, werken Uw ..... advertenties voor U .....

VLEUGELS, PIANO'S KUNSTSPELPIANO'S ORGELS

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN
Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

Brengt een bezoek aan „Boeatan“, Magazijnen van Ind. Kunstnijverheid.

Leverancier van H. M. de Koningin.

Maison de Bonneterie

Leverancier van H. M. de Koningin.

DEN HAAG, Buitenhof-Groenmarkt.

AMSTERDAM, Kalverstraat-Rokin

Grootst gesorteerde Magazijnen van Elegante Dames- en Kinderconfectie.

MAISON H. SIMONS
 Mantel- en Costuummagazijnen 159
 13 HEULSTRAAT DEN HAAG NOORDEINDE 17a

zijn steeds voorzien van het Nieuwste op het gebied van

DAMESKLEEDING
 GERED EN OP MAAT

Goede pasvormen. Solide Stoffen. Billijke prijzen.

Piano's en vleugels

DUCANOLA
 NON PLUS ULTRA

F. A. C. F. VAN DER DOES
 Lange Houtstraat 9
 DEN HAAG
 BREDA-MAASTRICHT
 Vraagt catalogus

MAGAZIJN VAN

Heerenhoeden en Pelterijen,

EDUARD PELGER,
 Prinsestraat 35 - Den Haag.
 Telefoon No. 3902.

Kon. Eindhovensche Stoom- & Handweverij
 VAN DIJK & Co. EINDHOVEN EN BRUSSEL

Leveranciers van H. M. Koningin Wilhelmina - van H. M. de Koningin-Moeder en van H. M. de Koningin van Rumenie; eertijds van H. M. Koningin Sophia.

OPGERICHT 2 AUG. 1853. 115

Hotel-Linnen en Tafelgoed met en zonder naam.
UITZETTEN, INDISCHE UITRUSTINGEN
 LUIERMANDEN.

HOEKER & ZN.
 Uitsluitend adres Heerengracht 435-437

• Goud - Zilver •
 • Paarden - Brillanten •

AMSTERDAM 193 Telefoon 309 Noord

Instituut W. G. TAANMAN

INTERNAAT EXTERNAAT
 de Perponcherstraat 105 de Perponcherstr. 101-106

Afd. A. Opleiding voor eindexamen H. B. S. 5-j. e. Inst., voor de Milit. Academie, Cand. O.-I. ambtenaar.
 Afd. B. Opleiding voor Staatsexamen A. en B.
 Afd. C. Opleiding voor Cadettensch., Zeevaartsch., Middelb. Kol. Landbouwsch., Machinistensch., enz.
 Afd. D. Lager Onderwijs voor Leerl. van af 6 jaar. Opl. 1ste kl. Gymn. en H. B. S.

Oudste en Soliedste Adres

Opgericht Ao 1781

HAAGSCHE MANUFACTUURHANDEL

voorheen VAN HOUTEN & Co 165
 Groote Markt 4, DEN HAAG, Tel. 1974, Laan 2-4

- Manufacturen
- Witte Goederen
- Karpetten
- Loopers
- Ledikanten
- Bedden
- Dekens
- Matrassen
- Vitrages
- Gordijnen

Groote sorteering
Slaapkamer - Ameublementen

A. SCHRÖDER & Co.
 Groenmarkt.

Voor het Koude Jaargetijde brengen wij wederom

ALLES in de bekende goede kwaliteiten

Instituut LAURILLARD

OPLEIDING voor verschillende examens en ambten, zooals Staatsinrichting M. O., Staathuishoudk. M. O., Gemeente-administratie, Boekhouden. De opleid. geschiedt ook **schriftelijk** in Nederland en Koloniën met zeer goede resultaten. Prospectus en lijsten met namen en adressen van **vierhonderd en vijftig geslaagden** worden op aanvraag gratis toegezonden door Mr. Dr. I. J. M. LAURILLARD,

Oranjeplein 102 - Den Haag
 .. Telefoon 6225 ..

GEBRs HEHINKAMP

Heerenkleermakers
 Dameskleermakers
 Bontwerkers

Lange Voorhout 25

Modemagazijnen

van Bommel

Vlamingstraat 8-10
 Prins Hendrikstraat 98-106

SPECIALITEIT
Handschoenen

P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
 Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag 5

Goedkoopst adres voor het meubeleeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te Den Haag en J. G. COSTER te Winnipeg.

Verkrijgbaar: **6 pCt PANDBRIEVEN à 98 pCt.**
 Uitstaand bedrag Pandbrieven per 1 Juli f 22.314.200.
 Beleggingen per 1 Juli f 22.426.595.22 1/2.

Drukkerij ten Hagen levert tegen billijken prijs drukwerk, dat aan bijzondere eischen voldoet.